Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Gestrafte boosheid : treurspel

https://hdl.handle.net/1874/372092

BIBLIOTHEEK DER RIJKSUNIVERSITEIT
TE UTRECHT 1929

Verzameling tooneel-stukken uit de nalatenschap van prof. Dr. J. te WINKEL

No. 880

J. le Michel
N. 107 a

690
Z. 56

Mengelwerken I

880

GESTRAFTE BOOSHEID,

TREURSPEL.

DOOR

R: VAN LEUVE.

Met Privilegie.

(Amst. 1723)

COPYE
VAN DE
PRIVILEGIE.

DE *Staaten van Holland ende Weſtvrieſland doen te weten*, alzo ons vertoond is by *Reeland van Leuve*, woonende tot Amſterdam, dat hy Suppliant uyt zyne Lief hebberye tot de Nederduytſe Digtkonſt, geerne ſoude doen drukken, zyne *gemaakte*, en *nog te maakene Gedigten*, onder de naam van *Mengelwerken*, beſtaande, zo in *Treurſpeelen*, *Zeededigten*, *Zinnebeelden*, als *Mengeldigten*; dan, alzo hy Suppliant bevreeſt was, dat eenige baatzoekende menſchen, het zelve zyn Werk, het zy in 't geheel, of ten deelen mogte koomen naa te drukken, tot groot nadeel van den Suppliant, zoo ten opzigte van zyn Werk, als daar ontrent gedaane onkoſten, zo verzogt hy Suppliant in alle onderdanigheid, dat wy, aan hem Suppliant gelieften te accordeeren ons Octtroy, omme gemelde zyne *Mengelwerken*, beſtaande, zo in *Treurſpeelen*, *Zeededigten*, *Zinnebeelden*, als *Mengeldigten*, reets by hem gemaakt, te mogen doen drukken en verkoopen in zodanigen formaat als hem goet dunken zouden, en dat geduurende de tyd van vyftien eerſt agter een volgende Jaaren, met verbod en zeekere pœne aan alle andere, om geduurende de voorſz. tyd, het zelve Werk, in 't geheel of ten deelen, na te drukken, of nagedrukt zynde, in 't geheel of ten deelen te mogen verkoopen; *Zo is 't*, dat wy de zaake en 't voorſz. verzoek overgemerkt hebbende, ende geneegen weezende ter beede van den Suppliant, uit onze regte weetenſchap, ſouveryne magt, ende authorityt, den zelven Suppliant geconſenteert, geaccordeert, ende geoctroyeert hebben, conſenteeren, accordeeren, en Octroyeeren hem by deezen, dat hy, geduurende de tyd van vyftien eerſt agter een vollegende Jaaren, de voorſz. Gedigten, genaamt *Mengelwerken*, beſtaande, zo in *Treurſpeelen*, *Zeededigten*, *Zinnebeelden*, als *Mengeldigten*, reets by hem gemaakt, binnen de voorſz. onze Landen alleen zal mogen doen drukken, uitgeeven ende verkoopen, verbiedende daaromme alle ende een ygelyk, dezelve Gedigten in 't geheel of ten deelen te drukken, naa te drukken, te doen naar drukken, te verhandelen, of te verkoopen, ofte elders nagedrukt, binnen den zelven onze Landen te brengen, uit te geeven, te verhandelen, of te verkoopen, op verbeurte van alle de naagedrukte, ingebragte, verhandelde, of verkogte Exemplaaren, ende een boete van *drie duizent guldens*, daarenboven te verbeuren, te appliceeren een derdepart voor den Officier, die de calangie doen zal, een derdepart voor den Armen ter plaatſe daar het Caſus voorvallen zal, ende het reſteerende derdepart voor den Suppliant, ende dit telkens, zo menigmaal als dezelve zullen weezen agterhaalt; alles in dien verſtande, dat wy den Suppliant met deezen onzen Octroye alleen wil-

willende gratificeeren, tot verhoedinge van zyne schaade, door het nadrukken van de voorsz. Gedigten, daar door in geenigen deelen verstaan, den innehoude van dien te authoriseeren, ofte te avoueëren, ende veel minder dezelve, onder onze protexie ende beschermínge, eenig meerder crediet, aanzien, ofte reputatie te geeven; neen maar den Suppliant in cas daar inne iets onbehoorelyks zoude influeeren, alle het zelve tot zyner laste zal gehouden weezen te verantwoorden, tot dien einde wel expresselyk begeerende, dat by aldien hy deeze onze Octrooye voor dezelve Gedigten zal willen stellen, daar van geen gebrivieerde ofte gecontraheerde mentie zal mogen maaken, nemaar gehouden weezen het zelve Octrooy in 't geheel en zonder eenige omissie daar voor te drukken, ende dat hy zal gehouden zyn, een Exemplaar van de voorsz. Gedigten, gebonden ende wel geconditioneerd te brengen in onze Bibliotheecq van onze *Universityt* tot *Leyden*, ende daar van behoorelyk te doen blyken; alles op pœne van het effect van deeze te verliezen, ende ten dien eynde den Suppliant deeze onze consente ende Octrooye moogen genieten als naa behooren, laaten wy allen ende een yegelyken, die het aangaan mag, dat zy den Suppliant van den inhoud van deezen doen laaten ende gedogen, ruskelyk, vredelyk, ende volkomentlyk genieten, ende gebruiken, cesseerende alle belet ter contrarie. Gegeeven in den Hage, onder onzen grooten zegele hier aan doen hangen, op den twaalfde February in 't Jaar onzes Heeren en Zaligmakers, duizent, zeven hondert, drie-en-twintig.

W: V: WASSENAER.

Ter ordonnantie van de Staaten,

SIMON VAN BEAUMONT.

Roeland van Leuve, heeft uit hoofde van bovenstaande Octrooy aan JACOBUS VERHEYDEN, Boekverkooper tot Amsterdam, vergunt, om voor hem Autheur te mogen drukken zyn Treurspel, genaamt DE GESTRAFTE BOOSHEID.

OPDRAGT

DER GESTRAFTE BOOSHEID,

Aan de Heer

JAN DE LA FONTAINE DIT WICART.

Voornaam Koopman.

MYN HEER FONTYN,

Dewyl gy my
In voor- en teegenſpoed verpligten,
En zulks in zaaken veelderly,
Zo denk ik om u, wyl myn Digten
Nu 't ligt aanzien in hellen dag,
U daar een deel van op te draagen:
Ik hoop myn wit gelukken mag,
En zulks aan u niet zal mishaagen;
Het is een Treurſtof lang bekent:
Waar in 't *regtvaardig regt* geſprooken
(Door dat *het heiligſt* was geſchend)
Van *Karel* billyk wierd gevrooken,
En 't *booſte gruwelſtuk* geſtraft,
Dat ooit verſcheen op *Schouwtooneelen*,
Dies heeft my dit ook *Stof* verſchaft,

Om zulk een *Treurſtof* (hard in 't ſpeelen)
Te ſtellen, op die wys, in 't ligt,
Als ik hier ieder geef zyn *Rollen*,
Daar *kuisheid*, *eer* en *deugd* en pligt
En ſnoode *Gylheid*, aan het hollen,
Staat, als in *barning*, teegens een,
Daar teed're zugt van *Egtgenooten*,
Door herte traanen en geween,
(Terwyl de *Man* zit opgeſlooten)
Elks hart tot medelyden wekt,
En hier een *Vrouw*, (die wel geſchonden
Maar egter *kuis*, en *onbevlekt*
Getrouw werd voor *haar Man* bevonden)
De *grootſte paſſie* uit ziet ſtaan,
Die men kan ooit of ooit vertellen,
En haar *verwoetheid*, die aan 't gaan,
Haar *kunne* ſchynt op zy te ſtellen,
Braakt zo geweldig uit een taal
Dat zelfs de *ſnootheid* doet *verbleeken*,
En ſtampt, om *vraake* in de Zaal,
Dat hy *beteuterd*, niet kan ſpreeken;
Het Hof, door dit gerugt by een,
Weet niet, wat het hier van zal maaken,
Een *Vrouw* zo *fier* en ongemeen
Te ſpreeken, zyn haar wond're zaaken:
Den *Landvoogt*, reeds een *Moordenaar*
En *ongetrouwe*, in zyn woorden,

Die,

Die, na dat hy *zyn wil* met haar
Voldeed, *haar Man* had doen vermoorden;
Verbaaſt, beteuterd, ſlaat aan 't woên
En trekt zyn deegen uit de ſcheeden,
Om weêr een and're moord te doen,
En haar te ſmooren in haar Reeden;
Zy vliegt verbaaſt uit zyn Vertrek,
En is wel haaſtig uit zyn oogen,
Dit baard aan 't Hof een vreemd geſprek
En elk ſchynt met die *Vrouw* bewoogen;
Dan *Landvoogts* wil en hoog gezag
Doet ieder zwygen van die zaaken;
Maar ziet juiſt op die zelve dag
Een *nieuwe tyding* gaande maaken
Het blyde hart van ieder een,
Wyl *Hertoog Karel*, aangekoomen
In *Zeeland*, reeds werd ongemeen
Verwelkomt, toen hy was vernoomen:
Dit viel den *Landvoogt* kouwt op 't hert
Hy vreeſt zyn gruw'le euvelſtukken,
Zo zy nu niet geſloten werd,
Bedugt het dan niet wel zal lukken
Met *hem* en 's *Hertoogs* ſtreng gemoed,
Dies geeft hy *laſt* zyn *Hoovelingen*
ie *Vrouw* te vatten, die verwoed
Zo *heen vloog*: want zo zy niet vingen
Haar was hy, en metreên, bedugt,

Dat zy haar *klagten* uit zouw braaken
Aan *Karel* (ſtreng van Regt berugt)
En hy des in zwaar onheil raaken;
Maar 't was te laat, wyl voor de *Vorſt*
Zy reets in *Rouwgewaad* neerknielde,
En ſchoon hy *t feit* ontkennen dorſt,
De *droeve Vrouw*, die derwaarts ylde,
Om *Regt te vord'ren*, kreeg *gehoor*,
En 's *Landvoogts* ſlaamerende reeden
Stak van beteutertheid zo door,
Dat *Karel* zag die gruwelheeden,
Door hem te goddeloos begaan:
Dies om de *Vrouw* haar eer te boeten,
Zei hy terſtond zyn *Landvoogt* aan,
Dat hy haar ſtraks zal *Trouwen* moeten;
Maar ziet wat *ſlag* was dat die *Vrouw*?
Hoe kon den *Vorſt* dit haar beveelen?
De *booſte bloethond* haare *trouw*
Te geeven, neen in geenen deelen
Wil zy, nog kan zy dat toeſtaan;
Dog buigt op 't laaſt, en laat zig zeggen,
En gaat uit *dwang* dit *Huuw'lyk* aan;
Maar ziet, hoe *Landvoogts* zaaken leggen,
Hy waant eens klaps zyn *luk* in top
In plaats hy *ſtraffe* dagt t'erlangen;
Maar *Karel* laat zyn *ſnoode kop*,
Op dat het *Regt* ook ga zyn gangen,

Op

Op 't onvoorzienſte *kappen of:*
Dus is het *Regt* en *Vrouw* te gaader
Voldaan, en ſtaat het heele Hof
Verwondert: niemand was hier raader,
Het *pryſlyk Vonnis* was alleen
In 's *Vorſten* vroome borſt beſlooten,
Hy liet alleen die *plegtigheên*
Van 't *Huuwlyk*, eeven pas geſlooten,
Verrigten, op dat zy haar *Eer*
Herſteld zouw zien, en door zyn ſterven
Zo ziet men haar in 't end (*myn Heer*)
Gevrooken, en ook *alles erven*;
Dies denk ik niet, dat deeze Stof,
Zo over vol van *Treurgevallen*,
U zal in 't Werkje vallen of;
Maar dog, om langer niet te kallen,
Ziet, ziet *myn Heer*, het zelver in,
Het is en werd u *Opgedraagen*,
Gy kunt het eensjes van 't begin
Doorzien, als gy van 't wigt ontſlaagen
Van *koopbedryf*, wat ruſten wil,
En moede van uw beezigheeden,
Een weinigje wilt zitten ſtil,
Uw tyd al leezende beſteeden,
Dan, dan, *myn Heer*, zal deeze Stof,
Waar in de *Boosheid* werd gebrooken,
(En ik derhalven daar ſchei of)

Uw ligt voldoen, des zy gedooken
In ſchaduw van *u naam*, *myn Heer*,
Geruſter komt het *ligt* aanſchouwen,
Wyl zy geniet zulks als een eer,
En op uw gunſten derft vertrouwen,
Des Heer FONTYN, aanvaard van my
Dit *Boeksken*, aan u *Opgedragen*
Van hem die is en waarlyk zy,
Gelyk ik ſchryven met behaagen

MYN HEER,

U.E. D. W. Dienaar en Vriend,

ROELAND VAN LEUVE.

VOOR

VOORREEDEN.

Goetgunſtige Leezer.

Ziet hier weeder een andere, en niet min overvloedige ryke *Treurſtof*, dan de twee voorige *Treurſpeelen*, onder de naam van *Geſtrafte Boosheid*, door my berymt. 't Is waar, dat diergelyke, of liever dezelve Stoffe van dit *Treurſpel*, onder de naam van *Carel de Stoute*, op de Amſterdamſe *Schouwburg*, al voor lang ten *Tooneele* gevoert is, maar zulks is my ten eenemaale onbewuſt geweeſt, doen ik deeze Stoffe tot myn Voorwerp verkoor; anderſins, zouw ik myn *Digtluſt* aan eenige andere Stoffe gelegt hebben, dan hier meede reeds te verre, en al tot over het *Vierde Bedryf* geraakt zynde, eer my daar iets van voorkwam, zo vorderde ik myn weg, en rymde, volgens myn aangevange oogmerk, dit *Treurſtuk* af. Het zelve is alleenig voortgevloeit, uit het geene ik daar van eerſt met weinig Reegels, by *J. Cats* gezegt vond, en dat genoegzaam woordelyk eeven eens is, als de neffensſtaande Inhouwd, die ik hier voor het *Spel* geplaaſt heb. Seedert heb ik daar meerder in andere *Autheuren* van geleezen; dog meede omtrent daar eeven eens op uit komende. Welke zo zeldſaame gemelde Stoffe, my zo overmaatig

ryk voorkwam om in een *Treurſpel*, de allerſterkſte en heevigſte *Paſſie* (iets waar in dat my dunkt voornamentlyk een *Treurſpel* te moeten beſtaan) te verbeelden, dat ik aanſtonts beſloot het zelve te beginnen, verkiezende *Perzoonen*, en *ſchikking* na myn *eigen vinding*, en waar in ik voornamentlyk oogde, om de overdeugdzaame volſtandigheid dier *Borger Vrouwe*, en getrouwe liefde voor haare Man, de onbewuſtheid, en opregtheid van dien onnoozele en vroomen *Borger*, de overmaatige Goddeloosheid, en boosaardige drift der *Landvoogt*, en het daar op gevolgde *Regtmaatig*, dog *Geſtreng oordeel* van den Hertoog te verbeelden. Hoe ver of ik in dit voorneemen geſlaagt ben, laat ik den *Goetgunſtige Leezer* oordeelen. Dit egter ben ik bewuſt, dat men niets in de ſchikking, nog redeneering, dat na het *Treurſpel* van *Carel de Stoute* genaamt lykt, ja men'erzelfs geen een eenig woord in zal vinden, en ik vlei my zelfs (voor zo ver ik 'er eenig begrip van heb) in veel gevallen het natuurlyker en beeter getroffen te hebben. Voor eerſt ſtel ik, dat den *Hertoog*, onverhoets, in *Zeeland* (daar hy Graaf van was) en buiten eenige kennis van den *Landvoogt* aanlande, om dat het my gans niet waarſchynelyk dogt, dat den *Landvoogt* (die ik den naam van *Neronius*, om zyn vreetheid geef) in gevalle hy den *Hertoog* verwagt had, zulke ongehoorde en ſpoorelooze gruwelen zouw hebben durven doen. Nogtans

Nog

Nogtans heb ik ſeedert in 't ander *Spel* gezien als of den *Landvoogt* hem in die zelve tempo verwagten, het geene ik (teegens elkander nader inziende) te ongerymder bevond te weezen; Ik laat deeze *Landvoogt* (na waarheid een andere *Nero*) op dat een ieder zyn inborſt zoude kennen, meêr als eens, alleen ſpreeken, om zyn ſnoode gedagten, als by zig zelfs, overleggende, te uiten. Dus krygt den Leezer of Aanſchouwer aanſtonds een klaar denkbeeld, niet alleen van zyn voornemen; maar ook van het geheele Spel, en de ſpil daar het alles op draait. Ook laat ik hem zyn geile drift, in 't eerſt en alleen, waarom ik alle *Hoovelingen* en *Trawanten* laat vertrekken, aan deeze *Borger Vrouwe*, die ik om haar kuisheid *Lucretia* genaamt heb, verklaaren, dewyl het my niet waarſchynelyk dagt, dat hy zulk een zaak, voor de eerſte reis gewaagt heeft, onder meêr als vier oogen te openbaaren; egter heb ik ſeedert al meêde in het meêrgemelde Spel gezien, dat hy daar in 't byzyn van andere, ſpreekende ingevoert word; dog dat egter wel nagedagt zynde, myns oordeels, zeer ongerymt ſchynt.

Ik laat de *Man* van *Lucretia*, in zulke naauwe hegtenis, dat 'er niemand, zelfs zyn Vrouw niet by komt. En dat dunkt my ook natuurlyker en waarſchynelyker te zyn, dan dat zy (gelyk in 't Spel van *Carel de Stoute*) op *een Tooneel by een komen*. Een gevangen, dus zit-

tende, en waar meê den *Landvoogt* zulk een Boos voorneemen had, zal waarſchynelyk zyn Vrouw in die ſtaat niet hebben mogen zien, waarom ik deeze *onnoozele Borger*, die ik om zyn vroomheid *Goethart* noem, ook maar alleen ten Tooneele, en zonder zyn Vrouws byzyn, voeren, en zulks in zyne Kerker, daar hy op den hals gevangen zit, en alwaar hy, onbewuſt van het geene hem booven het hoofd hangt, in zyn onbeſmet geweeten, de hoogſte geruſtheid geniet.

't Is waar, *Man* en *Vrouw* elkanderen teederlyk beminnende, dus te ſaamen, *gelyk in 't ander Spel*, by een ten Tooneele gebragt, was zeer bekwaam om de *Paſſie* boven maaten te ontroeren, en gaande te maaken; maar ik hebbe in dit myne geheele *Treurſpel* door, zo vol *Paſſie*, en zo *hoog gaande Rollen* gehad, dat ik zelfs (om dat dit *Treurſpel* niet te vreed zoude blyven ſpeelen, ende alzo de ooren van Barbaarsheid, en heftig ſpreeken vermoeijen) 'er tuſſchen beide, met voorbedagte raade, laffer of zagter ſtoffe, ingelaſt, en ook daar alleen om, het geſprek van de twee Schiltwagten *Jan* en *Klaas* ingevoerd, en ook de *Huwelyks* plegtigheid, de omſtandigheid van het beſchryven der *Huuwelykſe Voorwaarden*, en het verder daar ontrent verrigten, met langwyliger draad geſchreeven, en in de Trouwverbonden, als ik anders wel zoude gedaan hebben, en zulks

zulks om tuſſchen beide, als weeder wat op zyn aaſſem te koomen: ten einde, om dan daar meê weeder met des te leevendiger kragt, de *Paſſie* (dat dog het Sout der zaaken, en de Ziel van een goed *Treurſpel* is) met des te heftiger werking te doen daaveren.

Ik hebbe, om des te klaarder de onnoozele eenvouwdigheid van myn genaamde *Lucretia* te verbeelden, haar als een gemeene *Borger Vrouwe* doen ſpeelen. 't Geen ik ook niet anders in de *hiſtorie* gevonden heb, zo dat ik ook niet weet waarom zy, als van *Adel*, in het meêrgemelde Spel, verbeeld word. De eenvouwdigheid, en onbewuſtheid van Hoffelyke Staat, dunkt my, in dit geval, deeze Vrouwe niet wanvoegelyker te ſtaan, dan dat zy van *Adel* zouw zyn, waarom ik my, ook maar als of zy een gemeene *Borgeres* was, gelyk de *Hiſtorien* ook maar zeggen, gedraagen heb. In het allerlaaſte van het *vyfde Bedryf* laat ik, op ordre van den *Hertoog*, om des te meerder zyn afgryzen te toonen, en aan andere indruk te geeven, het *Adelyk Wapenſchilt*, dat booven de *Kiſt* van den *Onthalſten Landvoogt* hangt, af neemen, en aan ſtukken ſlaande, in de *Kiſt* ſteeken, om zyne *Adeldom*, en naam geheel uit te roeijen, deeze *vinding* van my, die geheel nieuw is, geloof ik dat niet onbehaagelyk zyn zal.

Maar *Goetgunſtige Leezer*, 't is egter moogelyk

lyk in uw gedagten vreemt, dat, daar ik volmondig zegge van het *Treurſpel*, *Carel de Stoute* genaamt, niets iets geweeten te hebben, dat ik dan egter daar eevenwel zo naa meê over een kom, in 't Vertoonen van de *Doodkiſten*, zo die der onthalſte *Landvoogt*, als van dien *Borgerman*; Ik zal u daar ontrent met de ronde waarheid op antwoorden, en zegge derhalven, dat my dagt, dat by zulk een hartroerende *Treurſtoffe* het verbeelden dier *Doodkiſten*, of Lyken, in een met ſwart omhangen *Treurtooneel*, om des te leevendiger en krägtiger indruk aan een ieder te geeven, zeer bekwaam was, en diergelyke een droevige Vertooninge, van den Zinryken *Zeededigter Claas Bruin*, in zyn Spel van *Don Jan en Garſias*, gezien hebbende, zo wil ik wel gaaren belyden, hem daar van half en half het ontleend te hebben.

De *Tytel* van deeze *Treurſtof*, maakte ik eêr ik eens begon het *Spel* te maaken, en my dunkt dat die in waarheid en bekwaam gepaſt op deeze Stoffe, namentlyk *Geſtrafte Boosheid* is. De Perſoonen, om dat ik van deeze hiſtorie juiſt niet ten naauwſten kennis had, of ten minſten om dat die met geen naamen my voorgekoomen zyn, heb ik, na myn beſte goetdunken, en zo als ik die bekwaamſt tot myne vinding dagt te zyn, genoomen: en dat ik hier teegens het meergemelde *Spel* van *Carel de Stoute* gezegt heb, is niet geweeſt, *Goetgunſtige Leezer*,

zer, om het zelve te berispen; neen, zulks is in geenen deele myn oogmerk geweeſt; maar om dat ik onder die *Tytel* iets aars, het zy de een of andere daat, (meer betrekkelyk op de Perſoon van dien Oorlogszugtige en heldhaftige Prins) verwagten, en om zulks te zien, na 't *Schouwburg ging*, daar ik wel haaſt, hoewel voor de eerſte reis, bemerkten, dat het dezelve ſtoffe was, daar ik reeds zo veel aan gearrebyt had, en my derhalven ſpeet, juiſt die zaak gekooren te hebben, tot boeting myner *Digtkundige* geneigtheid, alwaar reeds zo een *Treurſpel*, hoewel voor my onder een onverwagte, en ook eeniger maaten *oneigen Tytel* van was. 't Is derhalven by deeze occaſie geweeſt, dat ik dit hier aangehaalt hebbe, en zulks voor eerſt om te doen zien, dat ik onweetend die zelve ſtoffe verkoos. Ten anderen, wat verſchil in zaaken tuſſchen dat en het myne is: en laaſtelyk dat het zo om die, als ook de geheele andere bewoording en wyze van houding zo in Digt als ſchikking een *geheel ander Treurſpel* uitmaakt. Ook heb ik dit *Treurſpel* van de *Geſtrafte Boosheid*, gelyk myn twee voorige, van *Cezars dood*, en *Eudochia*, *Kyzerinne te Konſtantinopolen*, met *vyf plaaten*, voor *ieder bedryf* een, laaten vercieren, en waar aan, die in dit Spel zyn, de kunſtryke Plaatſnyder, *J. Wandelaar*, gearrebeit heeft, met welke verſiering ik my vleijen, de genen, die dit *Boekje* in handen hebben,

ben, onder het Leezen niet onaangenaamer zal zyn, en my derhalven die koſten getrooſten, en waar meede ik van myne Voorreeden, reeds langwylig genoeg, een einde maakende, u biddende, in gunſte het zelve te aanvaarden. En, als ik in myne andere Werkjes reeds verzogt heb, de feilen, en in het drukken ingeſloopen miſſlagen te verſchoonen, terwyl ik u alles goets toewenſchende blyve,

Goetgunſtige Leezer,

U E. dienſtwillige Vriend,

ROELAND VAN LEUVE.

IN-

INHOUD.

HErtoog *Karel* van *Bourgondien*, *Graave* van *Holland* en *Zeeland* &c. bevonden hebbende dat een zyner Gunstelingen, dies tyds zyn *Gouverneur* in *Zeeland* weezende, eene zeekere eerelyke *Borgers Vrouwe*, tot *zyne wille* gebragt had, met belofte van *haare Man* uit zyne *hegtenis* te laaten, daar hy dezelve had doen inwerpen, en dat hy in de plaats van zulks na te koomen, den *Man* egter in de gevankenis had doen *onthalzen*, heeft hem met *dreigementen* zo ver gebragt, dat hy de *Weduwvrouw* van den *onthalsten Borger*, op zyn bevel *trouwt*, en voor zyne Huisvrouw nam, onder Voorwaarden, dat de *langstleevende* van haar beide *erfgenaam* zoude zyn, naar welke in zyn prezentie gedaane teekening, en door een Prieſter *voltrokken Huwelyk*, waar door de eer dier Vrouwe geboet wierd: hy daar en boven tot *voldoeninge van het Regt*, zyn *Landvoogt* doet *onthalzen*, en de *geschonde Vrouw* voor *eenige erfgenaam* van alle des *Landvoogts* goederen verklaart.

VER-

VERTOONERS.

KAREL, Graave van Holland en Zeeland, &c.

NERONIUS, Landvoogt van Karel in Zeeland.

GOÉTHART, een vroom Borger.

LUCRÉTIA, Huisvrouw van Goethart.

JOHANNA, Hofdame.

ADELHART, Edelman van den Landvoogt.

PRIESTER.

NOTARIS.

KLERKEN.

BOODE.

CIPIER.

HANS, Scherprechter.

LOOPAARD, Boode.

JAN, } Soldaaten.
KLAAS, }

Trawanten van den Landvoogt, en verders nog eenige zwygende Heeren van 't gevolg des Hertogs Karel, en den Landvoogt.

Het Tooneel verbeelt het Gravelyk Hof in Zeeland, en ſpeelt in 24 uuren af.

Hier valt *Lucretia* (een *Burger Vrouw*) te voet
Den *Landvoogt*, en bid hem *haar man* maar weer te geeven:
Haar *ſchoonheid* die ontſteekt zyn *over hoos gemoed*,
Hy dreigt om *Goedhart* als verrader te doen ſneeven,
En parſt de *droeve vrouw* te gunnen hem haar ſchoot,
Zoo zy behoeden wil *haar man* voor *wiſſe dood*.

GESTRAFTE BOOSHEYD.

TREURSPEL.

EERSTE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

NERONIUS, LUCRETIA, *Trauwanten.*

NERONIUS.

Een neen het is vergeefs! hoe gy ook smeekt of bid,
Ik sweer 't u dat uw man, zoo wel gekluistert zit
Dat hy niet straffeloos, zyn kerker zal ontspringen.

LUCRETIA.

Myn Heer!

NERONIUS.

Vertrek! hier gelt geen klagt, nog handevringen
Zyn hooft voldoet alleen.

LUCRETIA.

heeft hy zyn hooft verbeurt?
Die niet misdeed myns weetens, waarom keurt
Uw Grootheid zulks? wat heeft hy dog misdreeven?

NERONIUS

Wat hy misdeed weet ik, en zal ook loon hem geeven.

LUCRETIA.

Zoo mag een Borger dan in een gevankenis;
Geſmeeten worden? daar, wat of de oorzaak is
Blyft onbekend. dat ſcheint veel eer gewelt dan reeden,

NERONIUS.

Zoo gy uw mond niet znoert! ik ſweer 't uw gy zult meede....

LUCRETIA.

Hoe meede? ach! myn heer vergeeft 't my zoo 'k misdoe!
Den heemel weet, hoe is een droeve Vrouw te moe,
Die haar geliefde Man, ziet van haar afgenoomen.
Ik ſmeek om lyfsgenaâ! daarom ben ik gekoomen.
Heeft hy misdaan, gelyk uw grootheit zegt, welaan:
Laat ik, ik ben zyn vrouw, wat hy misdreef verſtaaan,
Ligt wert hy ſchuldeloos betigt, en vals beloogen,
En heeft hy ſchuld, ligt wert gy door myn klagt bewoogen
Vergiffenis die voegt een regter, ach! myn heer!
Geeft myn geliefde Man, dien vroome borger weer.

NERONIUS.

Wat zegt gy vroom? hy is het ſchuym van alle Boeven.

LUCRETIA.

Myn heer, wat hoor ik? ach! kont gy my zoo bedroeven!
Is 't niet genoeg, dat ik moet dulde dat hy zit
Gevangen! ſchoon ik weet zyn ſchuld'loosheit moet dit
Myn droeve ziel helaas, dan meede nog beſwaaren,
Dat hy een Boef zouw zyn?

NERONIUS.

Dit talmen, en misbaaren

Ver-

Verveelt my; voort van hier, of t' zal uw rouwe, dat
Gy hebt om zynent wil, met my geſprek gehad.

LUCRETIA.

Genaâ myn heer genaâ! laat toe aan myn te ſpreeken,
Wyl ik maar kom, om voor myn Goetharts, lyf te
ſmeeken.

NERONIUS,

Ik zeg uw dat gy gaat, en zoo gy zulks niet doet!..

LUCRETIA.

Myn heer hoe kan ik gaan? neen ik val uw te voet,
En bid om lyfs-genaâ, zoo hy iets heeft misdreeven;
Zoo wild dien Borgerman t' om mynent wil vergeeven;
Ik ben zyn weederhelft, hy komt myn eygen toe.

NERONIUS.

Trawante....

TRAWANTE.

Wel myn heer!

NERONIUS.

Dat ik wil dat zy doe,
Zoo zy nog aarzeld, moet gy met geweld volbrengen.

LUCRETIA.

Wat dog?

NERONIUS.

Dat men uw uytleid.

TRAWANTE.

Wilt gehengen,
Gy vrouwtje die het oor, van onze Heer verveelt,
Dat men uw weg lyd, want zoo gy uw rol dus ſpeelt
Sal 't wis en zeeker, voor uw man maar erger weezen.

LUCRETIA.

Zoo ga ik op uw raat, maar niet voor hem uit vreezen.

TWEEDE TOONEEL.

NERONIUS, *alleen.*

Nuw heb ik eindelyk, myn lang gewenſte dag,
Den valk op ſchyn bekneft, zyn Vrouw, die door geklag
My zoekt te meuken, had al lang myn hert gewonnen,
Eer ik door heete togt, dit Treurſpel heb begonnen;
Maar door haar koelheid, en haar fiere vrouwe taal,
Dorſt ik (en 't had ook reen) zulks niet aan de waagſchaal
Vertrouwen, 't was te los geweeſt myn Min te uyten,
Ik tree op vaſter grond, deed eerſt in bande ſluyten
Haar Man, en zal hem ook ontblooten van zyn kop,
En wen zy Weduw is, myn brand in volle top,
Geſteegen, met haar wil of teegens wil uit bluſſen,
Ik zal die ſchoone Vrouw gebruiken, ondertuſſen
Staat my te ſien, waar mee hy beſt kan zyn betigt,
Zoo kryg ik myne wil, en houw nog ſchyn van pligt,
Want Hertog Karel, die my heeft dees magt gegeeven,
Om in dit Zeeuws geweſt, als Landvoogd hier te leeven,
Die mint Regt vaardigheid, daar ik maar ſchyn van maak.
Mins harstogt is myn wit, de reſt een klyne zaak;
Dog om geruſt, in dit myn mingenot te weezen,
Moet hy van kant, en dat op ſchyn van reen: ik vreeſen,
Dat anders deeſe magt, door Karel my vertrouwt
Mogt waglen, maar zoo men zyn ſtraf regtvaardig hout,
Is het onmoogelik, my daar iets van kan deeren,
't Is beſt hem een Verraat op 't vinnigſt aan te ſmeeren,
Dan is het lyf verbeurt, 't gaat ſeeker en gewis,
Dat deeſe glimp heeft ſchyn, al wier 't daar na dan mis
Bevonden, dat zyn ſtraf door ons uit ſugt der landen,
En Hertog Kaarel kwam, ſchoon men niet zeeker vanden

Mis-

Misdryven blyken had, het geen wel meer gebeurt,
Dat om der landen ruſt, een man wiert afgekeurt.
Dog 't zy zoo wil, en wat hier na ook uit mag ſpruiten!
Myn brand moet zyn voldaan, ik liet hem daarom ſluiten,
Want dat hy ſchuld'loos ſit, dat weet ik zelver wel,
't Is my alleen te doen, om vry in 't Minneſpel
Te weezen, en myn hart met haar eens op te haalen,
En dat ſal onſe Sul, 't nog met zyn hals betaalen,
Zoo ſchep ik dubble luſt, en meer als eens vermaak,
Want die zyn luſt verkreigt uit dwang, zal in die ſaak
Gewiſſelyk meerder vreugd, dan andere minne vinden,
Zyn Dood ſtelt vry myn wil die 'k anders in moeſt binden,
Haar overwonne ſchoot, gebruik ik naar myn luſt,
Ja 'k beel my in hoe reets, myn brand al werd gebluſt.
Maar ſagt, wie naadert daar? het ſchynt myn volk te weeſen,
Dat haar ſtraks weg bragt. wel!

DERDE TOONEEL.

NERONIUS, TRAWANTE.

EEN DER TRAWANTE *het woord doende.*

HEer Landvoogd, hoog gepreeſen,
Die vrouw, die gy ons hebt doen brengen uit het Hof,
Die klaagt, en kermt en kryt, en zegt (het geen u lof
Niet wynig raakt) dat gy haar ongehoort, laat keeren;
Ja dat ſe zelfs niet weet, wat dat haar man (met eeren,
By elk geagt) misdeet, en zy krygt veel gehoor,
De Borgers rotten zaam, wy vreeſen waarlik voor
Iets ergers, zoo gy hem wilt onverhoort Verwyſen,
Wy hebben 't zelfs gehoort, hoe al de luy hem pryſen,
Voor eenen Borgerman, die trouw en eerlik is.

Wat is de reede, ach! heer Landvoogd gy taſt mis,
Zoo gy niet openbaart, wat kwaathy heeft misdreeven.

NERONIUS.

Het is der Landen nut, die reeden niet te geeven,
Een ſaam berokkent, en bedervent land verraad,
My om veel reedenen, die zaak niet ſeggen laat,
Zyn makkers moet men eerſt meê in de bande nypen.

EEN DER TRAWANTEN.

Zoo hebt gy groot gelyk dat kan men wel begrypen.

NERONIUS.

Wel nuw zegt die gy ſpreekt, dat dit de reeden is,
Dat deeſe borger kwant zit in gevankenis;
Maar om de zaak nog in 't geheel te openbaaren,
Dat ik zulks moet ten beſt, van land en lieden ſpaaren
Tot ryper tyd, wanneer het gans verraaders neſt
Geſtoort zal weeſen, dit eyſt ons gemeenebeſt;
En dat om eene vrouw, wiens man dit heeft bedreeven,
Ik niet tot ſchaâ van 't land, vernoegen meer mag geven,
Kan elk die oordeel heeft, ligt zien uit deeſe zaak,
Het algemeen gaat voor! dit ſtel ik ſteets myn baak,
Dat beeter duyzent zyn geholpen uit gevaaren,
Als een vernoegt, wen zulks den lande zouw beſwaaren.

EEN DER TRAWANTEN.

Zoo doet den Landvoogd wel, en hoed het algemeen.

NERONIUS.

Een Landheer is voor 't volk, niet voor een mens alleen;
Hy moet daar 't paſſe geeft, een eenig mens beſchermen,
Maar om een mens alleen te neemen in zyn ermen,
Souw het onwyshe'd zyn veel duizend te zien gaan
Verlooren, een van tween, dan was 't beſt een gedaan;
Dies ſchoon dat deeze vrouw, eyſt reedenen te geeven,
Waarom haar man zit vaſt; en dat zy waant zyn leeven,
Niet was dan borgerlyk en ſtil, wyl zy niet weet,
Wat aanſlag dat hy heeft, tot landverderf geſmeet;
Zoo eyſt nog grooter regt, dat ik de zaak verhoolen,
Als nog houw; zegt dit elk.

LYF-

LYFWAGT.

Wy doen het geen bevoolen
Ons werd van u myn heer, en zegge door de Stad,
Dat deeze Borger is, om Landverraad gevad.

VIERDE TOONEEL.

NERONIUS, *alleen.*

Nu heeft de zaake glimp, dat heb ik wel verzonnen,
De draat dient op die voet, maar verder afgesponnen;
Zoo raakt hy nog met schyn van Regt, dus om den hals,
En ik volvoer myn wil, al is't betigte vals;
Ik zie niet hoe men dit, zal immer konnen merken,
Die grond legt in zement, nu gaa ik verder werken,
En zal om mynen Min, niet in de wind te zien
Verdwynen, deeze vrouw, zoo aanstonts hier ontbien,
En zal aan haar die zaak, ook zoo te voore leggen,
Dat zy verstomt zal staan, en weeten niet te zeggen,
Dan zal ik verder gaan, en bieden haa genaâ,
Quanshuis om haarent wil, eer ik hem straffe gaâ;
Mits datze my dan ook, mits ik haar mân weêrschenke,
Een vriendschap doe! en dus hoop ik haar trouw te krenke,
Die zy hem draagt; want brogt ik hem eerst om den hals,
Soo was myn hoop gans mis, en al myn Minne vals;
Want dan zouw zy gewis, my nimmer gunst betoonen;
Maar door de hoop van hem te losse, zal die Schoonen,
Zig moogelik met haar wil, my gunne haaren Schoot;
En als ik die geniet, zoo zal ik dog zyn Doot
Volvoeren; maar ik hoop door streelen en omhelzen,
Haar eerst te winnen, en wel moogelik zoo zelfe
Dan, als hy is van kant, zig vleyen; naar myn wil,
Ten minste 'k zal dit Rat, eens draayen op die spil.

Hy Klopt.

Dat imand binne komt!...

VYFDE TOONEEL.

NERONIUS, TRAWANTEN.

NERONIUS.

GAat voort die Vrouw eens haalen,
Segt dat zy hier eens komt, loopt zonder lang te draalen.

EEN DER TRAWANTEN.

Zyn Hoogheid 't is onnut, zy is reets voor de poort
Van dit Palys, en klaagt, dat men haar man vermoort
Onschuldig, wat men deê; men kon haar niet verjaagen,
Men heeftze meer als eens; by na schier weg geslaagen,
Dog zy is telkens weer gekoomen, wilt gy dat
Zy hier verschynd? zoo zal..., maar ziet! myn Heer, met wat
Geweld zy binne dringt, door wagt, en...;

SESDE TOONEEL.

NERONIUS, LUCRETIA, TRAWANTEN.

LUCRETIA.

WEg zoldaate!
Ik wil de Landvoogd zien.

EEN DER TRAWANTEN.

Dat mag men niet toelaaten,
Kom voort na buiten, voort verkragt ons hier een vrouw.

LUCRETIA.

Help heemel! heemel help!

NERONIUS.

Dat dit gewelt ophouw,
Men

Men laat haar 't is myn wil, nu eens vry binne treeden.
Wel Vrouwtie dat gy dus indringt, wat is de reeden?

LUCRETIA.

Hoe vraagt gy dat myn Heer? is u dan niet bewuſt,
Wat droevig ongeval, myn bange ziel ontruſt!
Gy hebt Berbaars myn man, in hegtenis geſmeeten,
En ik, ik arme vrouw mag zelfs geen reede weeten;
Wie heeft dat ooit gehoort! myn Heer ik eyze Regt,
't Is bilik dat gy my zyn zaak, als vrouwe zegt;
Om is hy ſchuldeloos, door my te zien verweeren,
Of heeft hy ſchuld; om door myn traane ſtraf te keeren,
Hoewel dit laatſte, nooit kan valle in myn ziel;
Dewyl myn waarde Man, hem altoos eerlik hiel.

NERONIUS.

Sagt vroutje uwe drift, waar mee gy komt te klaagen,
Gaat wat te ver, en is al vry wat hoog geſlaagen;
Gy merkt u eigen drift en paſſie niet, ô neen!
Want anders wiſt gy wat gy deed, ik had dan reên
Om u, gelyk u man; in hegtenis te ſluiten,
Want gy komt onbeſchaamt, hier zulke reeden uyten;
Als of men had u man, gans ſchuldeloos gevaan,
Ja of zelfs u door my, wierd ongelyk gedaan;
Is dit een taal tot my; die ben der Landen vaader!
U man ('t is my zelfs leet) die is een Landverraader.

LUCRETIA.

Een Landverrader, Heer? een Landverrader?

NERONIUS.

Ja.

LUCRETIA.

Zoo hy dat is, ik ſmeek voor hem om geen genaâ;
Maar wat is dog de zaak, die hy dan heeft bedreeven?

NERONIUS.

Het is der Landen nut, die reeden niet te geeven.

LUCRETIA.

Hoe niet? is dan genoeg! te zeggen dat hy is;
Een Landverraader Heer! genoomen, 't was eens mis,

Of vals bedagt, en Goode weet, waarom verzonnen,
Soud gy in u gemoet, zyn Doot wel ſtemme konnen?

NERONIUS.

Dat hy niet ſchuldeloos zit gevangen, is wel waar,
't Bewys o goede vrouw! dat legt maar al te klaar;
En dat ik nog een wyl, de zaake zoek te dekken,
Dat is, om zyne maats mee in de knip te trekken,
't Is oirbaar voor het Land, dit is genoeg gezeyt,
Dat het gemeen verraad, nog wat verhoolen leyd.

LUCRETIA.

O Goode! kan het zyn, wat moet ik heede hooren!
Myn man verraader! neen, iets aars heeft dit gebooren,
Hier ſchuilt iets anders, dit is tot zyn val bedagt,
Nooit heeft hy zig misgaan, wie of zyn val betragt
Is my nog onbekent, maar in het end zal 't blyken,
Dat men die vroome man, gaat ſnood verongelyken,
Hy was, eenvoudig, vroom en neerſtig in zyn huys,
Op ſtraat een Borger, in gezelſchap, eerlik, kuys;
Een kint deed hy nooit kwaat, veel min, om Stad of landen
Te leeveren, dagt hy nooit, in vyandlyke handen.

NERONIUS.

Dat hy de ſcheyn van eenen ſtille Borger droeg,
Souw zulks zyn ſchuldeloosheit bewyzen! daar genoeg
Het teegendeel ons blykt, waant gy dan zot te weezen!
Dien 't Landbeſtier ontfing van Karel, waard gepreezen:
Neen neen, der Landen ruit, door deeze Vorſt betrouwt
Aan my, word door geen Vrouw, zo ligte my ontkouwt.

LUCRETIA.

Myn Heer, ach! mogt ik dan eens die bewyzen weeten!
Die gy zo vaſt, zo klaar, komt telkens te heeten,
Zo kon ik meede zien, of ik myn pligt vergat
Dat ik hem meer voorſpreek; want zo hy die ſchuld (Heer) had
Aan zo een feit, ik zouw geen woord meêr voor hem ſpreeken, 'k Zouw

'k Zouw liever door de dood met hem dan ſcheiden; 't vreeken
Van een die 't Land verraad te ſtutten zoek ik niet.

NERONIUS.

Gy ſpreekt wel zo; maar als gy dat bewys eens ziet,
Wat zult gy zeggen! hem uw ſtem ter ſtraffe geeven?
Zo'n Vrouw, geloof ik, dat 'er naauwelyks zouw leeven,
En daarom 't is onnut, en ook juiſt niet myn pligt.
Hy zorgt beſt voor 't Gemeen, die houwt een ſtreng Gerigt.
Zyn dood is zeeker, en door traanen niet te ſtremmen;
Maar egter, op dat gy niet denkt, dat wy gaan ſtemmen
Op ongegronde reên, zal ik uit gunſt tot U,
U toonen, wat hy heeft (een zaak daar ik voor gruw!)
In til gehad, mits gy voor af my zult belooven
Dat gy zulks ſmooren zult.

EEN DER TRAWANTE.

Nu ziet gy, of ten Hooven
U onregt werd gedaan, gelyk gy klaagt en kryt,
Gy hoort nu immers, wat den Landvoogt tot u zyt.

LUCRETIA.

Dat hoor ik; maar ik ſtaa onzeeker wat te maaken,
En weet niet wat ik hoor.

EEN DER TRAWANTE.

Uw mans verbooſte zaaken,
't Verraad, dat hy in til boosaardig had geſmeed,
Dat hoort gy, en gy hoort (naar 't ſchynt) nog niet een beet:
Is nu den Landvoogt vreed? wil hy u nog niet ſpreeken?

LUCRETIA.

Zegt wat gy wilt; ik hoor nog zie het minſte teeken,
Dat my gelooven doet, dat hy dus ſchuldig is
Aan 't opgedigt verraad, dat my ſchynt vals vernis.

NERONIUS.

Wel nu, laat ons alleen! ik zal het u dan toonen.

Wat ſchuld hy heeft, en of het regt hem kan verſchoonen.

TRAWANTE.

Het geen den Landvoogt ons, zyn Dienaaren, belaſt,
Volvoeren wy; en gaan.

Tot Lucretia.

Pleit voor uw hangebaſt.

ZEVENDE TOONEEL.

NERONIUS, LUCRETIA.

NERONIUS.

O ſchoone Vrouw! ik heb myn Volk maar doen vertrekken,
Om dat uw heusheid my tot Liefde kon verwekken;
My deert uw ongeval tot in myn innig hert:
Ach! wiſt gy, ſchoone Vrouw! hoe my dit voorval ſmert,
Gy zoud, gelooft my, ook uw weedergunſte toonen;
De fouten van uw Man die zyn niet te verſchoonen,
Hy heeft het Lyf verbeurt, daar is niet anders op;
Maar gy, ſtaakt uw geween: uw droeve traanenkrop,
Tot baritens toe, wilt die om mynent wil verzetten;
Uw Man is't Leeven kwyt, dat eiſchen onze Wetten;
Maar ik, ik ben myn hart, door uwe deugden kwyt,
Ach ſchoone Vrouw!

LUCRETIA.

Helaas!

NERONIUS.

Het ſchynt gy harder ſchreit,
Nu u een Landvoogt komt zyn agting te betoonen;
't Is beeter by een Heer, als Borger man te woonen,
Schoon gy in hem verlieſt een Man, zo vind gy weêr,
Indien het u gevalt, in myn...

LUCRETIA.

Wel hoe, myn Heer!
Schaamt gy u niet, een Vrouw, als my, dus toe te
ſpreeken?
Meent gy dat ik myn Man vergeet? myn Egt wil breeken?
Neen, 't zy hy ſchuldeloos, of ſchuldig ſterft of leeft,
Ik breek geen Egtband, die ons Lot geſtrengeld heeft.
Ik blyf hem eeuwig trouw, ſchoon ons de dood ook
ſcheiden.

NERONIUS.

Zo hy kon Leeven, 't had zyn reên dat gy u vleiden;
Maar nu, waar toe uw hart gegunt niet aan die geen?
Die hem kan ſterven doen, of leeven? uwe Leên,
Zo ſchoon, beſteed die eer een Landvoogt als een Borger.

LUCRETIA.

Wel hoe, myn Heer, gy zyt d'Onnooz'len een bezorger,
Der Landen Opperheer, en gy ſpreekt zulke taal,
Daar ik van gruw en ys. My dunkt dat deeze Zaal
Met u en my verzinkt. Zouw ik myn Egt te buiten
Met u gaan? u? die komt myn Man in banden ſluiten?
Boosaardige Tiran! verwagt dit nimmermeer.

NERONIUS.

Weet gy wel dat gy ſpreekt tot uwen Opperheer?
Ik ben den Landvoogt, gy hebt Lyf en goed verlooren
Zo gy my door uw reên ontſteekt tot meerder tooren.

LUCRETIA.

Dat zy zo 't wil, ik eiſch myn Man maar weêr van u.
Hy legt onſchuldig in gevankenis.

NERONIUS.

Hoe nu!
Derſt gy met ſtoute taal dus egter blyven ſpreeken?
Ik zweer 't, ik zal dit dan ook op uw Man wel vreeken.
Gy bent verkeert, ô Vrouw! en raaſt uit onverſtand:
Ziet daar, 't hoofd van uw Man dat ſtaat in deeze hand,
En wilt gy uwe Man zyn Leeven nog beſchermen,
Staat toe, die zelve hand u dan eens mag omermen:

Of

Of zo gy zulks niet wilt, ik zweert u, dat zyn kop
Dan rollen zal; en gy, ik neem u voor myn Pop
En Hoer, zo gy niet wilt aan my uw gunſte toonen,
Neem ik u, zo 't my luſt, en zal u niet verſchoonen:
Dies kieſt vry wat gy wilt, zyn Leeven, of zyn Dood;
Het eerſte heeft hy, zo gy gunt aan my uw ſchoot:
Het laaſte, zo gy nog myn wil blyft wederſtreeven;
En boven dat, zult gy dan als myn Hoere leeven.
Dies kies vry wat gy wild, dit zeg ik voor het laaſt
Spreek op, wat wilt gy?

LUCRETIA.

Ach! myn Heer, ik ſta verbaaſt!
En bid een weinig tyds, als ik dan moet verkiezen,
Myn Man, myn waarde Man, of Eere te verliezen;
Zo gun my, dat ik my een weinig eerſt bedenk,
Of 't beſt is, ik myn Eer, of wel zyn Leeven krenk.

NERONIUS.

Wel aan, ik zal een wyl u hier alleenig laaten;
Maar ſchoon gy anders wouwt, het zal u weinig baaten!

AGTSTE TOONEEL.

LUCRETIA, *alleen.*

ACh Hemel! kan 't wel zyn?
Dat Wolven, in de ſchyn
Van Menſchen, 't Land regeeren?
ô Ja! het is gewis,
Dat deez' een Tyger is,
Vol moord en geil begeeren.

Hy vergt my, droeve Vrouw,
Te ſchenden myne Trouw,
Of wil myn Man vermoorden:
Ligt doet hy 't beide gaar,
ô Heemel! dit gevaar,

Men

Men nooit van menſchen hoorden.

En egter wil hy nu,
Dat ik kies; ach! ik gruw!
Zal ik myn reine Leeden,
Die ik myn Borger man,
Om hem niet rooven kan,
By dien Barbaar beſteeden?

Zal ik, aan d'and're kant,
Daar 't hoofd ſtaat in myn hand,
Van myne Man zien knotten?
Die Man, die my wel eer
Beminde Trouw en teer,
Niet vryjen voor Schavotten?

Dat was een vreed beſluit,
De Trouw iets meêr beduit,
Als meenig ſomtyds denken.
Ik wil, om zynent wil,
Uit nood, niet uit een gril,
Myn ſchoot den Landvoogt ſchenken.

Wel aan, ik zal myn Leên,
Om zynent wil, beſteên,
Tot ſlaaking van zyn banden;
Maar zo hy werd ontſlaakt,
Door dat den Landvoogt blaakt
Tot my, zo is 't geen ſchanden.

Schoon ik hem gun myn ſchoot.
's Mans Dood gaat voor myn Dood:
Ik wouw myn Lyf eêr derven,
Eêr ik hem gaf gehoor;
Maar Liefde die gaat voor:
Neen Man, gy zult niet ſterven.

Gy hebt my Trouw gemint;
Myn Trouw gy nu bevint:
Terwyl gy zit in Banden,
Min ik u eeven teer,
Ik kies u, voor myn Eer
Geſchaakt, door 't hoofd der Landen.

NEGENDE TOONEEL.

NERONIUS, LUCRETIA.

NERONIUS.

WEl nu, wat wilt gy?

LUCRETIA.

Ach! verſchoont my, die u bid
Met traanen!

NERONIUS.

Al dit vogt maakt my nog meêr verhit.
Ik wil, ſchoon gy niet wilt, en zal u niet verſchoonen.

LUCRETIA.

Wel zo ik moet, myn Heer, ik zal myn gunſt u toonen,
Mits dat gy dan myn Man aan my zult geeven weer.

NERONIUS.

Zo ik u eens geniet, zo zweer ik op myn eer!
Dat ik uw Man aan u dan daadelyk weêr zal geeven.

LUCRETIA.

Op die voorwaarde dan, zo kunt gy met my leeven
Zo 't u behaagt, myn Heer.

NERONIUS.

Ach! ſchoone Morgezon,
Die ik, door myn gezag, op deezen dag verwon,
Wiſt gy, hoe dat myn hert op u al ſtaat te vlammen,
Vol togten, die myn Ziel beſtormen en berammen,
Gy zouwt geen oogenblik my weigeren uw ſchoot:

En

En nu veel min, nu gy uw Man red van de dood.
Komt! laat ons saamen gaan, daar, door de Bedgordynen,
De Zon gehindert word op ons bedryf te schynen.
Kom! waarde, gaat met my hier naast in 't Cabinet,
Daar legt voor ons gespreid een Vorstelyk Stacie-bed.

LUCRETIA.

„ ô Heemel! 't moet zo zyn; hoewel myn Leeden schroomen.

NERONIUS.

Kom! waarde, draal niet meêr, myn drift is niet te toomen,
Dan door uw zoet genot: kom schoone, gaat met my,
En denkt, ons Minnespel dat maakt uw Man weêr vry.

Einde van het eerste bedryf.

TWEEDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

JAN, KLAAS, *half slaapende voor het gevangenhuis.*

JAN.

DEn dag breekt door, kom slaape wy niet langer! wagt,
Zo imand ons zo vond, een wekker heel onzagt,
Den Landvoogt heeft wel slipt, en ernstig ons bevolen,
Dat gy en ik alleen, niet zoude heel verholen,
Verbergen al het geen, dien Borger die daar zit
Gevangen, zeggen mogt; maar weet gy ook wel dit?
Dat men hem op het naaust, en scherpste moest bewaaken.

KLAAS.

Laat my maar leggen, zorgt gy voor uwe eyge zaaken;
Wie wou hier koomen! 't is te vroeg ik heb nog vaak.

JAN.

Ik zeg u slaapt niet meer!

KLAAS.

Gy zyt een vreemde snaak,
Nu wil ik slaapen, en zo gy het komt te klappen....

JAN.

Reis zeg ik voort, ik hoor reeds imand herwaarts stappen.

TWEEDE TOONEEL.

NERONIUS, JAN, KLAAS.

NERONIUS.

WEl wagters, hebt gy zorg gedraagen voor uw Pligt?

JAN

JAN.

O ja! zyn Hoogheit, maar; daar nauwelyks het ligt
Nog doorbreekt, dagt men niet dat gy alhier zout komen;
Wat jaagt u herwaarts aan?

NERONIUS.

Hebt gy ook iets vernomen,
Van die Verraader, die daar binne zit!

KLAAS.

Myn Heer,
Die kaarel ſchynt geruſt, heeft niet de minſte deer.

NERONIUS.

Hy vynſt zig, en bedekt zyn overtuigt geweeten.

JAN.

't Kan zyn, maar hy heeft ſchier de ganſche nagt geſleeten
Met liedjes die hy zong, den eenen na den aar,

NERONIUS.

Van een die ſterven moet, is zulks al heel wat raar.

JAN.

Nogtans het is zo!

NERONIUS.

Wel! ik zal hem eens gaan ſpreeken,
En gy vertrekt zoo lang, gy kont op 't eerſte Teeken,
Dat gy verneemt, terſtond weerkomen op u Poſt.

KLAAS, *ſtil, teegens Jan.*

„ Dit is wat raars, dat ons den Landvoogd zelfs afloſt.

DERDE TOONEEL.

NERONIUS, *alleen.*

DE Min is wonderbaar, en kan zoo heftig werken,
Dat hoe een Edelman, zig zelfs ook wil verſterken,
Om van die togten, niet te ſwaar gewond te zyn,
Sig veeltyds voeld verraſt, ten minſte 't ging zoo myn,
Toen ik Lucretia zag, 't eerſte van myn leeven,
Sting ik in ylam, en 't hert door, togten aangedreeven,

Was zo verhit op haar, dat ik door geyle luſt,
Niet ruſte voor ik die, had in haar ſchoot gebluſt,
Sy heeft my deeze nagt, 't geen ik haar af kwam vragen
Gegunt, in hoop hier door haar Man te zien ontſlagen,
Wat ſtaat my nu te doen! geef ik hem aan haar weêr,
Soo heb ik nooit 't genot, van deeze Schoonheit meer,
Hou ik dat hoorenbeeſt, nog langer in zyn banden,
Wie weet hoe zy dan raaſt; en ofze moogelik, vande
Heer Hartog, niet wel krygt, een Vrybrief, voor haar man,
Dies 't beſte is en blyft (wyl 't aars niet weezen kan)
Dat ik hem ſterve doe, en door het Swaard laat ſneven,
Syn ſchuld'loosheit is ſchult, myn Min koſt hem het leeven,
Ik ben met dit opzet, ook reets tot hier gegaan,
Om hem met eygen mond, zyn doot te doen verſtaan,
Ik mag my veylig (zo 't my voorkomt) wel verlaten,
Op hans den Beul, en den Cipier, een hand Dukaten,
Bedekt het al, wat hy of ik te zaamen zeg,
Daar volgt, wat volgt! hy moet, hy zal van daag nog weg;
Maar zagt, wat hoor ik! dit ſchynt wel zyn ſtem te weezen,
Hy Singt; en ſchynt geruſt als nog, en zonder vreezen,
Ik wil eens luyſteren, of hy my ook verdenkt,
En weet dat ik zyn Vrouw, haar Eere heb gekrenkt.

GOETHART, *voor de Tralien zingt.*

Geruſtheid is het hoogſte goed,
Dat ooit van Menzen wert bezeeten:
O trooſt, voor myn opregt gemoed,
Ik toets u aan myn eyzere keeten.

Maar vinde uw, een dierbaar goud,

't Geen

't Geen door geen rampvuur is te krenken,
Hoe 't lot my ook gekeetent houd,
Ik hoef om geen gevaar te denken.

Ik weet wel niet, waarom ik zit
Gevangen, maar heb niets te vreezen,
Ach, wist myn Vrouw zoo wel ook dit,
Wat zouw 't haar een geruſtheid weezen.

NERONIUS *in zyn zelfs.*

Hy ſcheynt gans kommerloos te weezen voor zyn ſtaat,
Maar zagt, wat of hy daar op niuws weer zingen gaaat!

GOETHART, *zingt voort.*

Getrouwe liefde duurt altyd,
Gevaar hoe groot, ja Doot ten ſpyt,
Myn waarde Vrouwe,
Ik roem uw Trouwe,
Die gy'er hebt getoond, myn leeven altyd.

Ik weet, gy voor my in den Dood
Soud gaan, ja eer uw kuyze ſchoot,
Dan my zoud krenken,
Dit is geen verdenken,
Neen; maar Lof van u Trouwe zo groot.

Dat ik u trouw en eerlik Min,
Dat weet gy ook, myn Engelin,
Ach koſt gy hooren,
Dit met u ooren,
Wat vond ik daaar dan een vernoegen in.

NERONIUS.

Moet ik dit hooren, en dan nog niet ſchaamt'loos weezen!
Hy zit in banden, en ſchynt min dan ik te veezen,
Wyl myn beangſt gemoed, my pols op polsſlag jaagt,
Aan d'eene zy zyn Dood, myn vroegent hert mishaagt,

Aan

Aan d' andere zy de Min, my heftig komt beſtoken,
Wat kies, wat doe ik beſt! zyn leeven moet verbroken,
Ik klop, op dat men my doet open, ik hem ſpreek,
En deeze hindernis, hoe eer hoe liever breek.

VIERDE TONEEL.

NERONIUS, CIPIER.

CIPIER.

HEer Landvoogd, wat is dit dat gy komt herwaarts treeden,
Soo vroeg en onverwagt?

NERONIUS.

Siet daar verſwyg de reeden,
Die gy gehoort hebt van dien Boger, dat s' voor uw,
Brengt hem eens hier, maar ſwygt wat gy reets zaagt, en nuw
Voor alle ding, moet gy geen menſch ter wereld zeggen',
Waarom ik deeze, 't Hooft zal voor zyn voete leggen.

CIPIER.

Heer Landvoogd 't is onnut dat gy my zulks beveeld,
Het zwygen is myn Ampt.

NERONIUS.

Den Cipier een Beurs in de hand ſtoppende.

Dit geld....

CIPIER.

Verbeeld
U niet myn Heer, dat ik daar meerder om zou ſwygen,
Maar wyl gy wilt dat ik het aanneem als myn eygen,
Sal ik het doen, en voor de reſt maakt ſtaat op myn,
Dat wat hier beurt, altoos zal in het duiſter zyn,
Wat wild gy, moet ik hem hier eens van binne haalen?

NERONIUS.

Ja!...

CI-

CIPIER

Dat doe ik, en ik kom zoo aanstonds.

NERONIUS.

Sonder draalen;
De tyd verloopt, en ik ga niet voor dat zyn hooft,
Sal weezen van zyn romp, en schouders afgeklooft.

VYFDE TOONEEL.

NERONIUS, GOETHART, CIPIER.

CIPIER.

DAar is de kwand myn heer, ziet hoe zyn leden beven.

NERONIUS.

De teekens van 't gemoed zyn schuld te kennen geeven.

GOETHART.

Myn Heer zo myn gemoed bewust was ietwes kwaat,
'k Was dan zo vrolik niet, voorzeeker van gelaat,
Ik zong nog even, dat myn kerkgewelven klonken,

NERONIUS.

Dan waart gy mogelik, of zot, of mal, of dronken,
Te zingen als het uur genaadert is, waar in
Men sterven moet, is vreemt en zotheit, neen begin
Veel eerder op u dood, en laatste stond te denken,
'T Is maar een ogenblik dat ik u 't leeve schenken.

GOETHART.

Ik sterve ongehoort, wat heb ik dan misdaan?

NERONIUS.

Gy hebt u Vaderland, en my u Heer verraan!

GOETHART.

Waar in?

NERONIUS.

Waar in, dat is niet noodig u te toonen,
Men zal u voor u doen, niet ongestraft verschoonen.

GOETHART.

Dit bleek nu nimmer, en wat Regtbank stemt myn doot?

NERONIUS.

Myn wil.

GOETHART.

Is die genoeg! o vreedheit al te groot;
Hier ſchuilt iets agter.

NERONIUS.

Wel wat zou hier agter ſchuilen?

GOETHART

Dat is de Goôn bekent; maar die het regt zyn Zuilen,
En Schragen moeten niet, zo ik het zeggen mag,
Toe vloeyen, en haar wil volvoeren door gezag,
Uw kan een valsheit zyn, argliſtig voor geloogen,
Die d' een of d'and'ren heeft, uit zynen duim gezoogen,
Hoewel ik niet en weet, een vyand op der aard
Te hebben, maar nog min is myn gemoed bewaart,
Dat ik iets heb gedaan, (ja zelfs myn gantſche leeven)
Uw tooren waart, veel min om my zoo te doen ſneeven.

NERONIUS.

Nu dat zy evenveel, myn wil zy u een wet,
Dat gy moet ſterve, beryd u.

GOETHART.

Een gebed,
Heer Landvoogd, hoop ik dat gy my wel toe zult ſtaanen,
En dat ik daar toe wel naa myn vertrek mag gaanen:
Een ſtille plaatſe is het aangenaamſt voor God,
Zo gy my dat vergunt, ik zal geduldig 't Lot
Arwagten, dat my is op deezen dag beſchooren;
Maar mogt ik nog myn Vrouw eens ſpreeken...

NERONIUS.

'k Wil niet hooren
Daar van; uw Vrouw die is te waard om u te zien,
Gy zyt een Lompert, zy is waardig te gebiên:
Haar ſchoonheid is zo groot, als ſtinkent zyn uw daaden;
Ik koſt nog deeze Nagt my naauwelyks verzaaden
In al het zoet vermaak, dat ik by haar genoot.

GOET-

GOETHART.

Wat hoor ik? ſterf ik dan? en gy onteerd haar Schoot?

NERONIUS.

Die is voor my, niet u, gy zult zo daadelyk ſneeven,
En ik, ik zal met haar in alle weelde Leeven.

GOETHART.

Ik trooſt my, hoe 't ook gaat; maar ken myn Vrouw haar deugd.

NERONIUS.

En ik het Min vermaak van haare zoete jeugd.

GOETHART.

Gy tergt myn vroom gedult: ik zie uw helſſe ſtreeken:
Zyt gy een Landvoogt? neen, een Schelm vol valſſe treeken;
Een Moordenaar en Beul, van my, die niets misdeê,
Een Schaaker, Dwingeland, en Egte-ſchender, ree
Tot alle gruuwelen.

NERONIUS.

Wat moet ik niet al hooren!

GOETHART.

Wat hooren? vreeſt gy niet des Heemels ſtraf en tooren?
Vreeſt gy den Hertog niet? wiens Gunſteling gy zyt?
Tiran, ziet wat gy doet, de ſtraf volgt op het fyt.
Nooit ſnooder gruwelſtuk heeft ooit de Zon beſcheenen
Dan gy nu voor hebt: neen, elk menſch moet zeker heenen
(Al denkt gy mogelyk dat hier een ſlegt man ſpreekt)
De weg van alle vleeſch. Maar wee! die geen die breekt
Dat beeld (van God gemaakt) door goddelooze vonden;
Nog hooger kwaad, zo daar een Vrouw werd by geſchonden,
En dit ſchynt beide maar voor u een enkel ſpel:
Vreeſt Hertog Karel, zo gy vreeſt nog God nog Hel;
Hy mint geregtigheid, en komt hy dit te merken,
Hy ſchaft u zeeker loon, voor uw vervloekte werken.

NERONIUS.

Genoeg, dit gaat te ver, gy kwetst myn agtbaarheid:
Weet gy wel, dat gy my een halsgevangen zyt?

GOETHART.

Dat zy zo, maar als gy, als Regter, my verhoorden,
Was ik haast vry, en nu gy my tog wilt vermoorden,
Agt ik uw dreigen niet; maar meêr myn lieve Vrouw,
Om haar, om haar alleen, is maar myn hart met rouw;
Ik zie wel wat die Sloof (hoe kuis ook!) zal genaaken,
De Moorder van haar Man, die zal haar Eer ook schaaken.
ô Grouwel! Hemel! kan dit straffeloos geschiên?
Weg bloethond! want ik wil u voor myn oog niet zien.

Hy loopt in tooren na zyn gevangenis.

ZESDE TOONEEL.

NERONIUS, CIPIER.

CIPIER.

HY spreekt vermeetel, Heer, hoe kunt gy dit gedoogen?
Hy is, gelyk gy zaagt, verwoed daar in gevloogen
Zyn Kerker; geeft hem die geen schrik? hoe kan dat zyn?
En gy, myn Heer, gy schynt ontsteld, of dunkt dit myn?

NERONIUS.

Hoort toe, wy zullen ook zo aanstonds binnen treeden:
Den Scherpregter wagt ik ook zo hier ter steeden,
Die zal dat stoute hoofd, dat met myn grootheid spot,
Doen rollen, en het staal wel dryven door zyn strot;
Maar als die last dan is volvoert en waargenoomen,
Zo wil ik, dat geen mensch voor eerst daar by zal koomen;
Maar dat men 't Lighaam neem en legge in een Kist.

CI-

CIPIER.

Uw laſt zy my een Wet.

NERONIUS.

Dat gy dan niet en miſt
In 't geen ik zeggen; maar wel lette op myn ſpreeken:
Die Kiſt zult gy dan ſtil gaan heimelyk verſteeken,
In myne Slaapzaal.

CIPIER.

Wel, laat alles op my ſtaan.
Ziet daar is Meeſter Hans.

NERONIUS.

Wilt met hem binnen gaan.

De Cipier met Meeſter Hans treeden in het gevangenhok van Goethart.

ZEVENDE TOONEEL.

NERONIUS, *alleen.*

NU werd de laaſte hand aan deeze moord geſlagen:
My yſt! een koude ſchrik! ik voel myn aders jaagen!

Men hoort binnen een groot geſtommel.

Ei my! daar ſtort hy neêr, ô Goôn! wat val is dat!
Ziet daar, het guſſend bloed, uit deur en dorpel ſpat.

AGTSTE TOONEEL.

NERONIUS, HANS.

HANS, *hebbende een bloot zwaard in de hand.*

Uw laſt die is volbragt, en 't hoofd hem afgehouwen:
Men is reeds beezig om de Kiſt al weg te ſjouwen
Na uwen Slaapzaal, als gy den Cipier, myn Heer,
Belaſt hebt.

NE-

NERONIUS.

't Is dan wel, hier is niets nodig meêr
Te doen. Kom, laat ons gaan; maar zagt op onze toonen;
Want zag ons iemand, 'k wilt dit nimmer te verschoonen.

Einde van het tweede Bedryf.

Hier zit *d'Onnozelheid* ſwaar *op den hals gevaân*,
En neemt de *Boosheid* voor, wat ſnootheid kan verzinnen,
Ja doet zelfs *tegen eed*, hoe *hoog* en *dier* gedaan,
Door een te *ſpoorloos*, en overgeylig *minnen*,
Den *vroomen Burger man onthalzen* overſnood.
O gruwel! die de *vrouw bedroog*, en *deeze dood*.

D'onnozele Man, alreets moordaadig omgebragt,
Werd *in een kist onthalst* zyn *Vrouw* weerom gegeven,
Spyt *diergeswooren eed*, waar door zy *deeze nagt*
Zyn lust voldeed, dies zy tot *ed'le wraak* gedreven,
In *haar verwoetheit* op den *Schelm* zoo zeer *uitvaart*,
Dat hy in *tooren* haar *vervolgt* en trekt zyn *swaard.*

DERDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

LUCRETIA, *in Nagtgewaad.*

Hier zit ik, ach! helaas geſchonden,
Van hem, die 't Zeeuws geweſt gebied:
Myn Man, waar aan ik ben verbonden,
My deeze breuk miſſchien toeliet.

Wiſt hy zulks was om zynent wille;
Maar ach! ik vrees! een koude ſchrik
Bevangt myn Leên; zal dit wel ſtillen?
Het boos gemoed, aan wien dat ik

Myn ſchoot heb deeze Nagt gegeeven?
Wie weet wat my nog naaken zal?
Myn harte klopt, myn leeden beeven:
Ik vrees voor meerder ongeval.

Helaas! wat of my mag bezwaaren?
Ik rys eerſt uit een diepe ſlaap,
En reeds te bergen ſtaan myn haaren,
Waar of ik deeze vrees uit raap?

Waar is myn Man?.. maar hoe! ik droomen,
Den Landvoogt heeft het my belooft,
Dat hy zo daadelyk hier zal koomen:
Ik ſtel zo lang geruſt myn hoofd.

TWEEDE TOONEEL.

NERONIUS, LUCRETIA.

NERONIUS.

MYn Lief, zyt gy nog in de Slaapzaal ongekleed?
Zo bent gy des te eêr tot Minnespel gereed,
Laat ik uw schoonheid eens omhelzen ondertussen.

LUCRETIA.

Myn Heer, waar is myn Man?

NERONIUS.

Laat ik u eerst eens kussen.

LUCRETIA.

Neen, voor dat ik myn Man weêr voor myn oogen zie,
Sta ik niet toe, dat my iets meêr van u geschie;
Ik eisch myn Man, gy hebt uw woord aan my gegeeven:
Ik heb om zynent wil...

NERONIUS.

Wilt my niet weederstreeven;
Laat ik, die u bemin als d'appel van myn oog,
Uw hart bezitten, dat een Borger wel bewoog
Tot weederliefde: ei! laat ons te saamen Leeven,
Niet eens, maar altoos, als twee Lieven, ik kan geeven
U wat gy wilt, ô Vrouw! behaagt u niet een Staat,
Zo hoog als myne, zeg? my dunkt dat uw gelaat
Reeds blooft, waar toe, Mevrouw, geveinst, regt uit gesprooken?
Werd uw versteende hart op 't laast door my gebrooken?

LUCRETIA.

Gants niet: en wat gy zegt te zien in myn gelaat,
Denkt niet Vermeet'len, dat zulks is Min; maar Haat
Straalt in myn weezen door; gy zult myn Man weêr geeven,
Dit zweer ik by de Goôn! en by zyn dierbaar Leeven,
Of ik zal weeten, wat ik aârs in dit geval,

Zo

Zo gy my hem niet geeft, verwoed uitvoeren zal.
Waar is hy?

NERONIUS.

Zyt gerust, gy zult niet lang meêr wagten
Of zult hem zien, zo gy nog blyft by die gedagten.

LUCRETIA.

Zouw ik niet blyven, Heer, by die gedagten? wagt
Dat ik nooit anders als naar zyn Verloffing tragt.
Als ik hem zie, dan zal myn hart geruster weezen.

NERONIUS.

Gy zult hem zien, Mevrouw: ik bid, ei! staak uw vreezen;
Laat ons te saamen door een zoete Minnepraat,
Uw zorg verzetten; te veel zorgen doet maar kwaad:
Gy zyt nu uwe Man zo Trouw en zo geneegen,
Een Borgerman, die zelfs in banden is geleegen:
Is het niet beeter? 't hart te hebben van die geen,
Die Landvoogt is, en Heerst met glorie het gemeen?
Ei geeft die zelve Trouw, zo gy hem eens moest missen,
Aan een als ik.

LUCRETIA.

Myn Heer, bestormt gy myn Gewissen?
Zouw ik myn Trouw (terwyl myn Man leeft) geeven u?
Wat voorslag doet gy daar? waar van ik beef en gruw.

NERONIUS.

Hebt gy my, deezen Nagt, uw Schoot dan niet gegeeven?

LUCRETIA.

Uit dwang, niet om met u altoos zo voort te Leeven.

NERONIUS.

Wel als uw Man dan eens mogt werden door de Dood
Van u gescheiden, zeg myn waarde! zouw zo groot
Uw Haat, dan nog wel op my blyven als nu woeden?

LUCRETIA.

Voor zulk een harde slag wil my den Hemel hoeden!
Ik hoop hem, uit uw hand, gezond weêrom te zien,

En

En lange jaaren saam te Leeven; maar indien
Hy had, gelyk gy vraagt, Natuur zyn Regt gegeeven,
Zo was ik vry, en had myn keur met wien te Leeven.
Dies stel dit noodeloos gevraag en verr'gen uit,
Dat nog niet is, is ook onzeeker hoe 't besluit
Zou zyn, wanneer 't zo viel; maar dat ik u zou haaten
Zo hard als nu, geloof ik niet: men laaten
My nu met vreên, en geef myn Man aan my maar weêr,
Zo kreun ik minder 't kwaat van myn geschonden eer.

NERONIUS.

Gy zouwt dan egter, na ik merken aan uw spreeken,
Misschien 't versteende hert, voor al myn klagten breeken,
Wanneer hy Dood was?

LUCRETIA.

Ligt!...

NERONIUS.

Wel dat dan beide gaat
Myn woord voldaan, en gy in vrye keur eens waar?

LUCRETIA.

Wat meent gy? ik kan gants dit zeggen niet begrypen.

NERONIUS.

Gedult Mevrouw, de zaak die is reeds aan het rypen;
Gy zult uw Man haast zien, dewyl gy 't zo begeert;
Maar ik hoop, dat met een uw hart is overheert
Van Min tot my: ach! ach! laat ik uw gunst niet derven!
Hy is reeds dood, Mevrouw!

LUCRETIA.

Wat Beul deed hem dan sterven?
Ontaarde Bloedhond, gaaft gy niet uw woord aan myn?

NERONIUS.

Mevrouw, bedaar, schuif op, myn waarde, dit gordyn;
Ziet daar myn woord voldaan, uw Man u weêr gegeeven
In deeze Kist: ik hoop, nu hy niet is in 't Leeven,

Ge-

Gelyk gy zelver ziet, dat gy zult denken dat
Gy Weduw zyt. Mevrouw, en gunne 't geen hy had
(Die maar een Borger was) een Landvoogt, laat uw zinnen,
Uw trouwe Landvoogt, neen, uw grootſte Slaaf beminnen.

LUCRETIA.

Wat zie ik? is het droom? of jok, of ſpookery?
Men geeft myn waarde Man, onthalſt, helaas! aan my!
Wat Treurſtof kon een hart gevoeliger ontroeren?
Myn tong verſtomt, en is onmagtig uit te voeren,
Te zeggen, 't geen myn hert inwendig denkt en ſpreekt;
Dit is 't eerwaarde Hooſd, doodverwig en verbleekt,
Dat vaak zo meenigmaal my minnelyk kwam kuſſen:
Vervloekte ſlag! helaas! hoe kon! hoe dorſt gy tuſſchen
De bindſels van zyn Ziel en Lighaam dringen! ach!
Verdoemt zy zulk een hand, die u gaf deeze ſlag!
Eerwaarde Man, aan my veel waarder dan myn Leeven,
Ik heb, tot uw behouwt, myn Eere weg gegeeven,
En kryg ik u nu weêr, in zulk een droeven ſtand?
Is dan een Monſterdier een heerſcher van dit Land?
En moet gy, vroome Ziel, voor zyne boosheid bukken?
Uw ſchim eiſt vry een zoen voor deeze gruweliſtukken,
Zo hard en yſſelyk als immer is gehoort:
Ik zweere dat ik die voldoen zal, en uw moord
Zo vreeken, dat dien Schelm, die my zo heeft bedroogen
Door Egtbreuk, Borgermoord, en hels vervloekte Loogen,
Zal weeten, dat hy heeft geſchonden myne Schoot,
En nu myn waarde Man zo ſchuldeloos gedood.

NERONIUS *ſpreekt ſtil in hem zelfs.*

„ Ik zal haar, ſchoon ze is verwoed en uitgelaaten,
„ Niet weederſpreeken; want dat zouw dog weinig baaten;
„ Maar als ze is bedaart, zal ik op nieuws al weêr

„ Haar vleijen, en myn Min haar bieden, en myn Eer
„ Die ik als Landvoogt heb, op't breedſt te voren ſtellen,
„ Zo (hoop ik) zal ze op't leſt nog tot my overhellen.

LUCRETIA.

Maar ach! gy ſpreekt niet meêr: helaas! waar zyn myn zinnen?
Wat zal ik radeloos? wat zal ik Weeuw beginnen?
Gy waart eertyds myn Steun, myn Staf, en waarde Man,
Nu een geſchonde romp: ô groote Hemel! kan
Dit ſtraffeloos geſchiên? dat hy zo Schelms moeſt ſneeven?
Dien vroomen Goethart, zo Godvrugtig in zyn Leeven,
Legt hier onthalſt, helaas! wat hand heeft dit gedaan?
Wat Monſter, ſpreekt myn Lief, dorſt zulk een zaak beſtaan?
De Hel bragt nimmer een vervloekter Moord te vooren
Als deezen, daar men nooit ligt weêrga van zal hooren:
Men nam u ſchuldeloos gevangen, laas! en my
Misbruikt men, door de hoop om u te zien weêr vry.
Heeft ooit d'alziende Zon, een gruwelſtuk beſcheenen
Als deezen? nimmer. Maar wat baat, ſchoon ik beweenen
Uw doode Lyk? gy bent vermoord en my ontrooft,
En ik blyf ſchuldeloos, de oorzaak dat uw Hoofd
Is afgeſlaagen, laas! wie zal die ſchaade boeten?
Ach! mogt ik u, myn Lief, gevrooken haaſt ontmoeten
In 't zalig Paradys, daar nu uw Ziele ruſt,
Geveiligt voor Geweld, en Moord, en geile Luſt,
Wat zouw ik dan myn Lot (zo ik kon kennis draagen)
U zeggen; maar helaas! voor my is nu het klaagen
Maar over: ach! ik ſchrei! maar neen, wat baat my dat?
Ik moet u kuſſen, die ik dikmaals heb gevat
In bei myn armen, wen wy zuiv're Min genooten,
In meêr opregtheid, als doorgaans by Hoofſe Grooten.
'k Omhels uw doode Lyk, en bid, gy my vergeeft,
Dat myne ſchoonheid, laas! uw dood veroorzaakt heeft;

Ach!

Ach! had ik wys geweeſt, en opgeſcherpt myn zinnen,
Ligt was 'er raad geweeſt, om u, die ik beminnen,
Te ſtellen buiten nood.

NERONIUS.

Dat is gewis, Mevrouw,
Dat zo gy had gegunt aan my uw Min, hy zouw
Niet Lyfloos zyn, als nu.

LUCRETIA.

Barbaar, durft gy nog ſpreeken?
Hebt gy niet Schelms uw woord, Bloedhond, met my gaan breeken?
Gaf ik u niet (dat ik beklaage nu) myn Schoot,
Om dat gy zouwt myn Man weêr geeven? en gy dood
Hem teegens woord en eer.

NERONIUS.

Mevrouw, wilt wat bedaaren.

LUCRETIA.

Bedaaren? neen, ik ben niet magtig uit te vaaren,
Gelyk myn hart wel wil; ô neen! want ſprak myn krop,
Zy wenſchten Blikſemvuur en Donder op uw kop,
En zouw den Afgrond doen voor uwe voeten ſplyten,
Om u met Lyf en Ziel tot in de Hel te ſmyten;
Daar zouwt gy dan, ô Schelm! voor euveldaân gerooſt
Bezuuren, 't geen gy hebt ontrooft my, en myn krooſt.

NERONIUS.

Mevrouw!...

LUCRETIA.

Ik weet van zugten, nog Mevrouwen,
Die tytel voegt my niet; zyn Moord zal u berouwen,
Dat zweer ik by die geen, die 't Heemels Ligt beſtiert.
Moord, Moord, help, helpme Moord!

NERONIUS.

Myn Schoone, waarom tiert
En raaſt gy zo verwoed? wie wil u hier vermoorden?
Wy zyn alleen, ten zy het Hof uw ſchreeuwen hoorden,
Weet niemand van die zaak, als een Vertrouweling:

Bedaar myn waarde Lief, bedaar! neem deeze ring
Tot zegel aan, dat ik u eeuwig zal beſchermen,
En Minnen in myn Ziel; myn Schoone, ſtaak uw kermen,
Gy wiſſelt immers van een Borgerlyke Staat
In die van Landvoogdes: uw Man is dood, men laat
Hem ſtil begraaven, en geen menſch kan daar van weten,
Dat hy, om uwent wil, het Hoofd is afgeſmeeten:
Zo gy my gunt uw Min (daar ik dit maar om deê
Dat ik die hebben mogt, en houden ſteeds met Vreê)
Is uw geluk, Mevrouw, tot hooger top gewaſſen,
Als gy koſt droomen.

LUCRETIA.

Neen, Bloedtyger, 't zouw niet paſſen
Dat ik die iemand gaf, die had myn Man vermoord;
De Deugd in Goethart had alleenig my bekoort;
En gy miſt alles wat wy Deugd by menſchen heeten,
Wyl Moord, en Egtbreuk, en Woordſchenden, als een keeten
Van uw bedryven zyn. Ik gruw voor zulk een Man,
Schoon hy my ook een Staat (hoe groot ook) geeven kan.

NERONIUS.

Mevrouw, al wat ik deê, was maar om uwent wille;
Als ik uw gunſt geniet, zal ik my vroom en ſtillen
Gaan draagen: weeſt geruſt, hier op myn ſchoone Vrouw
Gun dat ik u omhels.

LUCRETIA.

Weg Moorder! Schender! houw
Uw handen t'huis; ik zal het nimmermeer gedoogen;
Pakt u, vervloekte Schelm, veel eerder uit myn oogen,
Of 't ganſche Hofgezin zal ik door myn gerugt
Inhaalen.

NERONIUS.

Ach! myn Lief!

LUCRETIA.

Het zy gy vleit of zugt,
Het

Het zal nooit beuren; maar ik zal wel vraak erlangen,
En u voor 't ſchendig ſtuk zyn ſtraffe doen ontfangen.
Gy zult, dit zweer ik by het heiligſt dat ik kan,
Het grondſop drinken, en duur boeten myne Man.

NERONIUS.

Bedaar!...

LUCRETIA.

Bedaaren! kom, dat zal ik aanſtonts toonen,
Of ooit in myn gemoed vergiffenis zal woonen.
Help! Lyfwagt! Edelliên! Verraad! Verraad! Verraad!
Hier is een Moord geſchied.

DERDE TOONEEL.

NERONIUS, LUCRETIA, ADELHART, EDELLIEDEN, TRAWANTEN.

NERONIUS.

Dat niemand verder gaat;
Maar elk weêr buiten treed: die Vrouw die mist haar zinnen.

ADELHART.

Wy kwaamen op 't geroep, myn Heer, ontſteld na binnen:
Wy hoorden naar geſchreeuw, Verraad! Verraad! en Moort!
En is 't uit zinneloosheid, dat deeze Vrouw dus ſtoort
Het heele Hofgezin? dat mogt wat anders weezen;
Want zy en ſchyn niet Zot; maar gy, myn Heer, met vreezen:
Wat is de reeden toe? (zo men het vraagen mag)
Dat gy beteutert ſtaat? daar aârs uw hoog gezag
Maar heeft te ſpreeken, om (zo zy is Zot) te ſluiten,
En op uw minſte wenk, haar te doen brengen buiten.

NERONIUS.

Ik ben ontroert, dat ik een menſch zo zinn'loos zie.

LUCRETIA.

Neen! neen! geveinsde Schelm, een and're reden die
U zo ontſteld, is het, uw overtuigt geweeten
Die is bewuſt, hoe gy in hegtenis geſmeeten
Myn Man uit boosheid hebt, en my verkragt myn Schoot;
Ja Bloedhond, hoe gy hebt uit geilheid hem gedood,
Treed nader Edelliên, ziet met uw eigen oogen,
Wat droevig Treurſpel, my tot klagten heeft bewogen;
Ziet daar myn vroome Man, onthalſt in deeze Kiſt,
En my geſchonden, Goón!

ADELHART.

Wat zienen wy?

EEN DER TRAWANTEN.

Hoe? is 't
Het Lyk van Goethart?

NERONIUS.

Ja.

ADELHART.

Wie heeft dit regt geſprooken?

NERONIUS.

Myn wil: zyn ſnood Verraad moeſt dat niet zyn gebrooken?

ADELHART.

Indien hy ſchuldig is, gelyk gy zegt, ô ja,
Verdient zyn ſnoode daad in 't minſte geen genaâ.

NERONIUS.

Dat hy niet ſchuldeloos was, is my te klaar gebleeken.

LUCRETIA.

Vervloekte Aartstieran, kond gy zo Godd'loos ſpreeken?
Daar alles wat gy zegt, uit valsheid is bedagt:
Gy hebt alleen om my na zyne Dood getragt:
Myn ſchoonheid (ach! was die maar eerder weg gevloogen,
Zo was 't geen tontel, Schelm! geweeſt) toen uwe oogen

My

My zagen, is alleen de oorzaak van zyn Val.

NERONIUS.

Ik zeg u dat gy zwygt.

LUCRETIA.

Ik zwygen? neen, ik zal
Uw schendig Schelmstuk, nog gruw'len niet verzwygen;
Al zyt gy Landvoogt, ik verschrik niet voor uw dreigen.
Geregtigheid, schoon hier baldaadig zo verkragt,
Sterkt my met dubb'le moed: meend gy ik dreigen agt?
Dat zy nu ver, ach! had ik eêr gestaakt myn schroomen,
't Was mogelyk zo ver, als nu dan niet gekoomen;
Ligt had uw boosheid op een zwakke en teere Vrouw
Zo niet gelukt, had ik een hart gehad als nouw,
Een hart, dat door de Moord is van myn Man bewogen,
En zig niet zal ontzien, het Ligt uit uwe oogen
Te scheuren; kom hier Schelm! ik krab ze uit uw hoofd:
Trouwlooze! die my had myn Man weêrom belooft,
Als gy my eens genoot. Helaas! had ik wel zinnen,
Toen ik dat middel (my afschuw'lyk) ging beginnen?
Alleen om zynent wil, die legt in deeze Kist.
Helaas! te dwaaze Vrouw! gy waart te zeer vergist,
Dat gy verwagte, dit zyn lossing uit zouw werken,
En zaagt nog niet de grond van snooder oogemerken,
Die 't ritsig ingewand vast raamden: neen, ô neen!
Want anders had ik niet gegunt aan hem myn Leên.

ADELHART.

Wy staan verbaast, myn Heer, van zulk een taal te hooren,
Daar by dit Schouwspel, dat ons droevig komt te voren,
En weeten geen besluit te maaken op die zaak;
Wy zien hier eene Vrouw, goet Zeeuws en rond van spraak,
Een Kist, daar in een Lyk, u in 't gezigt verbleeken,
Myn Heer, wat wil dit zyn? gy zyt gewoon te spreeken
Met Vorsten; week in moed nooit dappere Soldaat,

Beſtierden wyſſelyk tot hier de Zeeuwſe Staat,
En ſchynt verſuft.

NERONIUS.

Verwekt gy my al meê tot tooren?
Meent gy dat ik een taal van u, als haar wil hooren?
Zy is gants zinneloos; maar gy niet: letme wel!
(Of 'k zweer myn ongena) op myn gedugt bevel,
Gaat uit de Zaal, laat ons alleen, tot dat haar zinnen
In ruſt zyn; als ik ſchel of klop, kom dan weêr binnen.

ADELHART.

Wy doen het geen myn Heer den Landvoogt ons gebied.

VIERDE TOONEEL.

NERONIUS, LUCRETIA.

NERONIUS.

WY zyn alleen, Mevrouw; nu hoort ons niemand niet,
Zo gy nu wyſſelyk uw zaaken koſt beſeffen,
Staat het aan u, zig tot de hoogſte Staat te heffen,
Zo gy uw Min my gunt, die ik u lange bood,
En maar verzetten kon uw Borgerman zyn Dood;
Maar zo in teegendeel gy blyft verwoed te raazen,
Stort gy u zelver in een poel, gelyk een Dwaazen;
Want wagt dat dan myn Min zig keeren zal in Haat.

LUCRETIA.

Ik wagt van u, een Schelm en Moorder, niet als kwaad;
Maar doet al wat gy wilt.

NERONIUS.

Zo ik niet kan verkrygen,
Uw gunſt zal ik in 't end...

LUCRETIA.

Wat wouwt gy?..

NERONIUS.

Ei wilt zwygen,

In

In uwe tooren; maar denkt wat een Landvoogt zegt,
Die u zyn gunſtig hert en Staat te vooren legt,
Hy kent zyn miſſlag; maar het was om uwent wille,
Gy kunt zyn pyn, en zelfs aan 't Hof dees maar weêr ſtillen:
Gunt my uw gunſt, zegt dat gy zo hebt aangegaan,
Door dat de Moer u is wat naar het hoofd gaan ſlaan,
Doen gy uw Man zaagt, en wat gy al hebt geſprooken
Dat gy zulks zelfs niet weet.

LUCRETIA.

Zouw ik, die heeft gebrooken
Het Leeven van myn Man, zo dekken? neen, ô neen!
Ik Haat u in myn Ziel! zal u door Min nog reên
Nooit dekken; neen, ik ſmeet uw harſſens eer aan ſtukken
Met deeze ſtoel: o Goôn! laat deeze ſmeet gelukken.

Zy gooit hem met een ſtoel.

NERONIUS *in groote verwoedheid.*

Dees tooren loopt te hoog, te groot is myn gedult,
En wyl 't zo weezen moet, Lucretia, gy zult
My niet meêr laſteren; maar door myn handen ſterven.

Hy trekt zyn Deegen.

Ik zal dees ſtaale kling zo in uw bloed gaan verven,
En 't lillend ingewand doorſtooten: reis op reis
Zal ik met myne voet gaan trappen op uw vleis,
En doen uw koude Ziel, bevroozen in uw Leeden,
Uitbraaken, valſſe Heks, al vlugt gy...

Zy vlugt.

VYFDE TOONEEL.

NERONIUS, ADELHART, TRAWANTEN.]

ADELHART.

HOe, wat reeden
Hebt gy? Heer Landvoogt, ita, dat gy zo zeer ontſteld
Een Vrouwe naloopt, die is met haar hoofd gekweld?

NERONIUS.

Weerhouwt uw Landvoogt niet, zy is niet Zot die ſnooden;
Maar 't is een valſſe Heks, die ik terſtond wil dooden;
Zy heeft myn agtbaarheid geſchonden, reis op reis:
Ja dagt my zelfs om hals te brengen: tot bewys
Ziet daar een Stoel, die zy heeft naar myn Hoofd geſmeeten;
Zy moet van kant, die Hoer.

ADELHART.

Gy raaſt als een bezeeten,
Dit is men ongewoon van u, myn Heer, te zien,
Men zag dit Zeeuws geweſt met glorie u gebiên,
En zouw uw tooren, zo uw eernaam gaan bederven?
Bedaar, myn Heer! een Vrouw door uwe hand te ſterven,
Smeet al uw glorie weg, en t'eenemaal in As,
En 't Hof zouw twyffelen, of 't wel geen waarheid was,
Waar meê zy deezen dag u ſtoutelyk dorſt betigten,
Daar men dit nu nog houwt, dat zy dit vals verdigten.

ZESDE TOONEEL.

NERONIUS, ADELHART, JAN, TRAWANTE.

JAN.

ZY is den Landvoogt al ontloopen, vreeſt niet meêr.

NERONIUS.

Zo is zy weg? o ſpyt! myn Vrienden, al myn eer
Hangt nu aan deeze zaak: ei houwt dit doch vermoolen,
Dit bid ik als uw Vriend, en 't werd hoog bevoolen
Als uw Gebieder, zwygt, en doet te gaar uw beſt,
Dat gy haar hier of daar bezet, eêr deeze Peſt
De Borgery beſmet.

ADELHART.

Men mag met reên wel vreezen,
Dat zy een oproer zal verwekken.

NERONIUS.

Kon het weezen
Dat gy, myn Vrienden, haar gevangen bragt tot my,
'k Zouw ryk'lyk u myn gunſt betoonen, wagt dit vry.

ADELHART.

Wy dienen u getrouw.

NERONIUS.

'k Had ook geen aâr vermoeden.

ADELHART.

Hier dient geen tyd verzuimt. Wel aan, komt laat ons ſpoeden,
En zienen of men haar gevangen in de Stad
Kan krygen, eêr dit kwaad nog tot een erger ſpat.

NERONIUS.

Maar zagt, wat Boo komt daar zo haaſtig aangeloopen?

ZEVENDE TOONEEL.

NERÓNIUS, ADELHART, JAN, TRAWANTEN, LOOPAARD.

LOOPAARD.

MYn Heer, den Hertog zal zo daadelyk, zo ik hoopen
Hier weezen, hy is reeds op Zeelands kuft geland,
Door algemeene vreugd, klapt elk een in de hand,
Op deeze Maar, nu zy den Hertog met veel Heeren
Zien naaderen; het Geschut is reeds ter zyner eeren
Geloft: de Haaven krielt van allerhande flag
Van Vaartuig, groot en klyn, elk toont zo veel hy mag
Zyn goê genegentheid, en roept dat lange Leeven
Den Hertog Karel van Bourgondien, gedreeven
Door een opregte zugt tot haaren Opperheer:
't Is tyd, Heer Landvoogt, dat gy hem met alle Eer
Inhaalt, zo gy niet wilt dat hy u hier komt vinden.

NERONIUS.

Zyn komft is onverwagt. Vertrek!

Boode binnen.

AGTSTE TOONEEL.

NERONIUS, ADELHART, JAN, TRAWANTEN.

NERONIUS.

EN gy, myn Vrinden,
Die nog zo eeven zaagt, hoe die verwoede Vrouw
Myn hand ontsprong, ik bid blyft dog uw Landvoogd trouw;
Ziet, is 't u mogelyk, die snooden t'agterhaalen,

Ik

Ik zal uw yver, zo gy my haar brengt, betaalen;
't Is nodig dat men haar in valle banden sluit;
Want is den Hertoog hier, gelyk men hoort, beduit
Dit niet veel goets voor my, zo zy hem kwam te spreeken.
Dit Lyk brengt dit ook weg, en laat het wel versteeken,
Dat niemand, wie't ook zy, hier reppe van een woord;
Maar zwygen wat hy heeft van daag aan 't Hof gehoord,
En verder, ieder een zyn pligt gelyk voor deezen
Gaâ slaat, om by zyn komst, elk op zyn post te weezen:
Ik ga na buiten, om zyn aankomst zelfs te zien.

ADELHART.

Myn Heer, wat gy beveelt, dat zal van ons geschiên.

Einde van het derde bedryf.

VIERDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

De Hertoog en zyn gevolg, treed onder het geſchal van Trommel en Trompetten op het Tooneel, terwyl de Trawanten van den Landvoogt in ryen geſchaart haar geweer preſenteeren.

KAREL, NERONIUS, ADELHART, *Gevolg van den Hertoog, Edellieden van den Landvoogt, Trawanten, &c.*

NERONIUS.

UW komſt is onverwagt, myn Vorſt, dies wilt vergeeven
Dat geen meêr toeſtel was vervaardigt.

KAREL.

Niets misdreeven
Is daar aan, 't gunſtig hert van zo 'veel Onderdaan
Als ik beſpeuren, door 't gejuig, in 't herwaarts gaan,
Geeft meêr vernoegen, als gebouwde Zeegeboogen.
Gy Heeren, die met my zyt herwaarts aangetoogen,
Hier ziet gy nu myn Erf, en Graaffelyke Staat;
Wat dunkt u? is het vreemt? myn hart bezwangert gaat
Met zorgen? om dit Land geluk en heil te geeven?
Gy zaagt, hoe elk my wenſcht een lang voorſpoedig Leeven,
Ten teeken, dat ik werd bemind by 't algemeen;
Een Vorſt leeft voor het Volk; niet voor zyn zelfs alleen:
'T Is billyk dat ik ook ... maar zagt, wat wil die Vrouwe?
Die daar zo inſtuift? zwart en diep, zo 't ſchynt, in rouwe.

TWEE-

Ziet hier *Lucretia* in droevig *Rougewaat*,
Recht vorderen van de *moord* en haar *geſchonde leeden*,
Terwyl den *Hertoog* word *bewoogen* door haar ſtaat
En klaar de *boosheit* merkt des *Landvoogts* aan zyn reeden,
Dies ſcherpt hy 't *oordeel* op, en wil, iets *ongemeen*,
Tot heeling van *haar Eer*, dat zy in d' *Echt* ſaam treên.

TWEEDE TOONEEL.

KAREL, NERONIUS, LUCRETIA, ADELHART, *Gevolg van den Hertoog en Landvoogt, Trawanten, &c.*

LUCRETIA *in Rouwgewaad, op haar knijen vallende.*

MYn Vorst, ik eisse Regt, ei geef een Weeuw gehoor!
Die op dees eenen dag haar Man en Eer verloor,
Door geile lusten van uw Landvoogt, die vergeeten
Het heilig Regt, myn Man in hegtenis gesmeeten,
En vals berigt heeft: ja, na dat hy myne Schoot
Onteerd had, hem, helaas! zo schuldeloos gedood.

KAREL.

Gy zegt in 't korte daar de snoodste gruwelheeden
Die ooit gehoort zyn: gy, myn Landvoogt, hoort haar reeden,
Wat zegt gy? is die Vrouw u al, of niet bekent?

NERONIUS.

Ô Ja, myn Vorst! maar zy is 't Lasteren gewent,
Haar Man had reeds een poos in hegtenis gezeeten,
Om Landverraad, eêr dat zyn kop wiert afgesmeeten:
Zy smaalt uit ongedult, en ik, wat zouw ik doen?
Uw Staat aan my vertrouwt...

LUCRETIA.

Zwyg Snoode, die dus koen
Derft spreeken: hebt gy niet dees Nagt myn Eer geschonden?
En teegens woord myn Man (waar aan ik was verbonden
Door 't heilig Huwelyk) onthalst in eene Kist
Aan my gegeeven? schoon gy zelfs zyn onschuld wist.

KA-

KAREL.

Bedaar! en wees me niet zo heftig in u ſpreeken;
Bedenk wie gy betigt met zulke hoofdgebreeken;
Want zo gy hem onwaar belaſtert, vrees een ſtraf
Gepaſt naar uw bedryf: hem, dien ik Zeeland gaf
Als Landvoogt te gebiên, dus in zyn Eer te krenken,
(Indien 't onwaarheid is, dies wilt u wel bedenken)
Is ſnooder valsheid, als gy mogelyk zelfs beſeft,
Een vals te laſteren, die zo hooge is verheft
In Staat, is boosheid, by geen euvel te gelyken,
En waart het heilig Regt op 't ſcherpſt een vonnis ſtryken.

LUCRETIA.

Zo ik onwaarheid ſpreek, verdien ik kwaad onthaal;
Maar ach! was 't waar, ô Vorſt! dat ik ſprak Logentaal
Zo was nog 't heilig Regt, nog myne Schoot geſchonden;
Maar nu, rampzaalige! myn Man (aan my gebonden
Door 't heilig Huwelyk) vermoort, my in een Kiſt
Is weêr gegeeven, ſchoon die Beul zyn onſchult wiſt;
Zo is de Deugd, en Trouw, en 't heilig Regt vertreeden,
In 't moorden van myn Man, en 't ſchenden van myn Leeden:
Een gruwel, nooit gehoort.

KAREL.

Waar meê bewyſt gy het?

LUCRETIA.

Ziet daar, ô Vorſt! by een, dit op Papier gezet
Wat my gebeurt is, en dien Tyger heeft bedreeven:
Wilt my, onnoz'le Vrouw, dog Regt, hem ſtraffe geeven.

Den Hertoog Leeſt.

KAREL.

Ik ſta verbaaſt! op 't zien van zulk een gruwelſtuk!
Ontaarde Snoodaart! hielpt gy dus die Vrouw in druk?

Daar

Daar ik het Zeeuws gebied, alleen u gaf in handen,
Om 't Regt des Weegſchaals, en d'Onnooz'le buiten banden
Te houden, en het Volk te ſtieren zo 't behoort,
En gaat g' u zelfs (helaas!) bezoed'len met een moord
Die zo afſchuwelyk is? zeg Snooden? zien myn oogen
Een Menſch, of Monſter? had uw geilheid dit vermoogen?
En wagt gy ongeſtraft die ſnoodheid blyven zouw?
ô Neen! het heilig Regt eiſt vraak voor deeze Vrouw.

NERONIUS.

Myn Vorſt, 't is vals verdigt, en uit haar poot gezoogen,
En al haar klagten is maar een verzierde Loogen,
Uit vraak bedogt, om dat haar Man door ſnood Verraad
Zyn Hoofd verbeurt had, en...

KAREL.

Gy ſtaamelt, uw gelaat
Toont my het teegendeel, wyl 't overtuigt geweeten,
Bewuſt dien euvel, op uw aangezigt gezeeten,
Doet zien de waarheid, hoe gy die ook dekken wilt:
Ik zie te klaar, hoe veel uw hart en tong verſchilt.

NERONIUS.

Myn Vorſt!

KAREL.

Zwygt! zo gy my nog voor uw Vorſt derft agten,
Zo wilt van my ook een regt Vorſt'lyk oordeel wagten;
Die u als Gunſteling niet zal ontzien, ô neen!
Maar ſchaffen regte ſtraf voor zulke gruwelheên.

NERONIUS.

Was 't waar gy had gelyk. Maar Vorſt, wilt gy gelooven
Een Laſter? die aan my werd op den hals geſchooven
Door een verwoede Vrouw? die om haar Man zyn Dood,
Haar harſſens miſt? of ligt vol boosheid is, en ſnood
Dit heeft verzonnen? zo ben ik, laas! te beklaagen,

Die dagt, door zyne Dood, zorg voor 't gemeen te draagen.

KAREL.

Trawanten!

EEN DER TRAWANTEN.

Wel myn Heer?

KAREL.

Voort boeit me deeze Man.

EEN DER TRAWANTEN.

Uw Landvoogt? groote Vorst?

KAREL.

Ja hem!..

NERONIUS.

Myn Vorst, hoe kan
Dit streng bevel, op my, uw Gunsteling, dus vallen?
Hy werd geboeid.
Myn Arm streed lang voorheen, op Vyandlyke Wallen,
En werden die nu op uw Last geboeid? ô Goôn!
Hoe kan dat moogelyk zyn?

KAREL.

Ik geef na werken Loon;
Ik schonk aan u myn guust, voor uwe Krygsbedryven;
Maar niet om Vrouwekragt, en Borgers te ontlyven
Uit puure dartelheid, dat was myn meening niet,
En wyl gy 't euvel, dat zo klaar legt, Loogen hiet,
Zal u de pynbank wel de peezen zo uitrekken,
Dat ik bekentenis wel uit u zelfs zal trekken:
Al had ik liever u begunstigt, als voorheen,
Nu ik zo onverwagt op Zeelands grond kom treên,
Zo moet ik u nu aan de Pynbank overgeeven,
Ten zy gy voort bekent het geen gy hebt bedreeven.

NERONIUS.

Hoe kan ik, daar zy u geen waar woord heeft gezeit,
Bekennen? ach! myn Vorst! of schoon gy my ook lyt
Op Pynbank, en Tortuur, ik kan niet anders spreeken.

KAREL.

Dat zal men zien, ik wil myn Hoofd niet langer breeken:
Kom, brengt hem weg; maar zo de pyn u klappen doet,
Zo wagt dan nooit genaâ: misschien zouw myn gemoed
Zo gy de waarheid sprak, zig voor u gunstig toonen;
Maar blyft gy zo verstokt, zal ik u niet verschoonen.

NERONIUS.

Ach Vorst! genaâ! ik heb die euvel, ach! gedaan!
Genaâ! laat ik niet naa de helsse Pynbank gaan;
Ik ben een Edelman, uw Landvoogt, geen canalje.

KAREL.

Zyt gy een Edelman, en Landvoogt, hoe vervalje
Dan tot zo'n gruwelstuk? met des te harder pyn
Was 't billyk dat men u aantasten...

LUCRETIA.

Kan het zyn
Dat ik zulks hoor nu zelfs door uwe mond belyden?
Daar gy zo eeven zulks ontkende.

KAREL.

Een van beiden
Moet Waar of Loogen zyn, spreekt op; maar liegt me niet:
Wat is de waarheid?

NERONIUS.

Ach! myn Vorst, gy hoort en ziet,
Dat ik myn Misslag, ach! ik werp my voor uw voeten,
Uit vrees ontkent heb; ach! gena!

KAREL.

Zoud gy ontmoeten,
Gy, aardsche Schelm, genaâ? van my? die Regt en Reên
Bemin, en schrikke zelfs voor minder gruwelheên;
Zouw ik myn naam (omu) dan meede gaan besmetten?
U laaten, ongestraft, omkeeren alle Wetten?
Neen, neen, verwagt dat niet, die Vrouw moet zyn geëert,

En gy, gy booze Schelm, op 't allerzwaarſt verneert.

NERONIUS.

Myn Vorſt!

KAREL.

Ik zeg u zwygt: ik wil geen woord meêr hooren.

NERONIUS.

Genaâ!

KAREL.

Vertrek terſtond! gy wekt my maar tot tooren.

De Trawanten met den Landvoogt binnen.

DERDE TOONEEL.

KAREL, LUCRETIA, ADELHART, *Gevolg van Karel, en eenige Edelen van den Landvoogt.*

KAREL.

HEt deert my in myn Ziel, bedrukte onnoz'le Vrouw,
Als ik uw ongeval zo zwaar in u aanſchouw,
Zo weet ik op der Aard geen Middel uit te vinden,
Om zulks te heelen, dan hem in den Egt te binden
Met u, is 't eenigſt dat uw Eer herſtelling geeft,
Die hy zo rukeloos van u geſchonden heeft.
Zo gy hem Trouwen wouwt, ik zouw hem daar toe dwingen;
Wat dunkt u Vrouwtje? zeg?

LUCRETIA.

Vorſt Karel, wy ontfingen
Nooit onverwagter ſlag, dan deeze, in 't gemoed;
Zouw ik dien Moordenaar, dien Schender, dien het bloed
Zo goddeloos vergoot van myne Man, gaan trouwen?
Myn Vorſt, wat vergt gy my? zouw my de Waereld houwen,
Niet voor ontaard? ja zelfs voor vreed en heel Barbaars?

Heb

Heb ik daarom getragt, met prykel en gevaars,
Te naaderen tot u, Vorſt? om Regt van u t'erlangen?
En zouw ik door de Trouw die bloedige ontfangen?
Dat doe ik nimmer, Vorſt, het gaat ook zo het gaat.
Maar is het mogelyk, dat gy my zulks voorſlaat?
Gy, groote Prins, daar ik myn trooſt in dagt te vinden?
En vraak t'erlangen, voor de Dood van myn beminden?
Hoe kan dit zyn? gy hield Geregtigheid wel eer
Net in de Weegſchaal; nu zal Moord, geſchonde Eer,
En al wat heilig is, by u zo veel niet weegen,
Dat gy een Weduwvrouw, die droef is en verleegen,
De hand reikt: groote Goôn! wat kan 'er al geſchiên?

KAREL.

Gy moet hem Trouwen; maar zult u gewrooken zien.
Stelt u geruſt, ik wil uw Eer hem doen herſtellen,
En verder my beraân, wat vonnis ik zal vellen:
Dit zeg ik, weeſt geruſt, laat maar u zaaken ſtaan
Op my, u werd zo goed als mogelyk Regt gedaan.
Ik kan uw waarde Man aan u niet weeder geeven;
Maar wel u eeren doen, en ook gevrooken Leeven:
Daarom zo volgt myn wil, zo doet ge wel, Mevrouw,
En bind u deezen dag met hem nog in den Trouw;
Ik zal hem dwingen, zo hy dit wouw wederſpreeken,
En zal bezorgen, dat hy zelfs blymoedig teeken;
Al wat ik wil, om u te ſtellen in zyn goet,
Zo hy eêr ſterft dan gy.

LUCRETIA *ſchreijende.*

Ach Vorſt!

ADELHART.

Mevrouw, ſchep moed,
Gy merkt niet, wat de Vorſt te kennen u wil geeven.

KAREL.

Dit zy genoeg, zy zal niet ongevrooken Leeven;
Maar eer het Regt zyn gang met deeze Fielt zal gaan,
Zo wil ik eerſt haar Eer herſtellen.

LUCRETIA.

Vorst, wel aan,
Ik zal my zelver dan na uwe wille nygen.

KAREL.

Zo doet gy wel, en zal ook Regt en hulpe krygen.

VIERDE TOONEEL.

KAREL, LUCRETIA, ADELHART, *Gevolg van Karel, en Edellieden van den Landvoogt, Trawanten, &c.*

KAREL.

TRawanten!

EEN DER TRAWANTEN.

Wel, myn Heer?

KAREL.

Geleit me deeze Vrouw
In alle veiligheid, en laat den Landvoogt nouw
Hier koomen, 't is myn wil, om hem terstond te spreeken.

EEN DER TRAWANTEN.

Wy volgen uw geboôn.

KAREL.

Zo doet gy wel.

Lucretia met de Trawanten binnen.

VYFDE TOONEEL.

KAREL, ADELHART, *Gevolg van Karel en van den Landvoogt.*

KAREL.

IK reken
Dat een regtſchapen Vorſt leeft voor den Onderdaan,
En dat geen Gunſteling zo diep in 't hert moet ſtaan
By ons, dat zy geruſt de ſnoodſte Dwinglandyen
Volvoeren ongeſtraft. Dies of ik wel mogt lyen
Myn Landvoogt, die voorheen myn gunſte waardig was,
't Is billyk dat ik hem verſtoot, uit gunſt zo ras
Een magtige zyn magt misbruikt, moet mindre zugten;
Dit is gemeen; maar hier komt een geſchonde vlugten
Tot my, en billyk is 't, dat ik herſtel haar Eer;
Ach! was 't ook mogelyk, dat ik haar Man ook weêr
Kon ſchenken; maar dat is niet in myn magt te geeven,
Alleen eiſt my het Regt, dien Moorder te doen ſneeven,
Zo heeft zy vraak voor 't bloed van haare Man geſtort,
Wyl door dees Egt, haar Eer en Goet verbeeterd word.

SESDE TOONEEL.

KAREL, NERONIUS, ADELHART, *en Gevolg.*

KAREL.

DAar komt dien Snooden aan.

NERONIUS.

Myn Vorſt! ei, mag ik hoopen,
Dat myn verdiende ſtraf genaadig af zal loopen?

KAREL.

Verwagt gy dan van my, dat ik verſchoonen zouw

't Vermoorden van een Man? het ſchenden van een Vrouw?
Zo ik zo dwaas was, en tot medelyden helden,
Zeg eens, ontaarde Guit, wie dan haar Eer herſtelden?
Zy is geſchonden, zegt, wie geeft haar Eere weêr?
Die moet herſtelt zyn op het minſten.

NERONIUS.

Ach! myn Heer!
Wat wilt gy?

KAREL.

Dat gy haar zult Trouwen.

NERONIUS.

Groote Goden!

KAREL.

Wel hoe, weêrſtreeft gy nog uw Oppervorſt gebooden?

NERONIUS.

Zy zal my Haaten, en nooit Minnen.

KAREL.

Dat kon zyn;
Maar dat g' haar Trouwen zult, dat is de wil van myn;
Zo gy die wederſtreeft gelt het voor 't minſt u Leeven.

NERONIUS.

Hoe kan ik, groote Vorſt, myn Trouw aan iemand geeven,
Die maar een Borgeres, en van geen Adel is?

KAREL.

Myn Wil zy u een Wet!

NERONIUS.

Ach! groote Vorſt, ik mis
Veel liever (zo 't mag zyn) de helft van al myn ſchatten,
Dan dat...

KAREL.

Trawanten!

EEN DER TRAWANTE.

Vorſt!

KAREL.

Wilt deeze Booswigt vatten
En brengt hem weeder weg van daar hy kwam, misschien
Zal hy zyn Doot veel eêr dan zyne Trouwkoets zien.

De Trawanten taſten hem aan.

NERONIUS.

Myn Vorſt, verſchoont my, ach!

KAREL.

Wat legt gy dus te ſmeeken,
Gy bent onwaart dat ik myn Hooſd met u nog breeken:
Voort brengt hem weg.

NERONIUS.

Gena!

KAREL.

Wel zo gy die verhoopt
Zo wil ik eerſt voor af dat gy dees Trouwband knoopt;
Dan zal ik verder zien wat ik met u zal maaken.

NERONIUS.

Myn Vorſt, ik zal!

KAREL.

't Is wel: men zal uw boeijens ſlaaken,
En laaten uwe Bruid hier koomen, daar gy meê
Zult huuwen, 't geen ik haar te kennen gaf al ree:
Sy ſcheen in 't eerſt geſtoort; dog liet haar overwinnen,
Om, door myn hoog gezag, dit Huwelyk te beginnen.
Trawanten, maakt hem los, en, Heeren, haalt die Vrouw;
Maar in een Bruids gewaad, en niet in diepe rouw.

EEN DER TRAWANTE.

Syn ketens zyn al los.

ADELHART.

En wy gaan haar zo haalen.

ZEVENDE TOONEEL.

KAREL, NERONIUS, *Gevolg van den Hertoog en Landvoogt.*

NERONIUS.

ZO gaat het als men denkt in rampſpoed weg te daalen,
Zo overſtroomt ons vaak het allergrootſt geluk,
Gelyk my heeden beurt, daar ik uit diepe druk
Geholpen, Bruigom werd: wie kon die omkeer hoopen?
Ik dagt myn Leevensend byna al was verloopen,
En vind my zelver, door de gunſt van u, myn Heer,
Vol vreugd, den Heemel kroon uw goetheid meêr en meêr.

KAREL.

Zo gy myn goetheid dankt, zo wilt myn Regt ook vreezen.

NERONIUS.

Die, hoop ik, door deez' Trouw, nu ook verzoent zal weezen.

KAREL.

Uit vraakzugt zal ik u niet ſtraffen, zonder reên.

AGTSTE TOONEEL.

KAREL, NERONIUS, LUCRETIA, ADELHART, *Gevolg, Trawanten, &c.*

NERONIUS.

DAar komt die Morgezon, zo vol bekoorlykheên.

KAREL.

Gy kunt haar als uw Bruid en Minnaares ontfangen.

NE-

NERONIUS.

ô Schoonheid! moeſt ik juiſt voorheen vergeefs verlangen,
En beurt my nu dit heil, dat ik op deezen dag,
Met u in d'Egtenſtaat, myn waarde, treeden mag?

Hy wil haar omhelzen.

LUCRETIA.

Barbaar! ſta af; vertrek, derft gy my dus toeſpreeken?
Ik zie het rookent bloed nog van uw Lighaam leeken,
Dat gy zo goddeloos, baldaadig, als verwoed,
Geſtort hebt: Moorder, los! ik eis myn Man zyn bloed!

NERONIUS.

Verſchoont my, 't is de Vorſt zyn wil, met u te Trouwen,
En u, van ſtonden aan, voor myne Bruid te houwen;
Laat af dan, waarde Lief! van uwe haaſtigheid.

KAREL.

Dat hy u Trouwen moet, dat is myn wil.

LUCRETIA.

ô Spyt!

KAREL.

Mevrouw, dees wil hoeft u in 't minſte niet te ſpyten,
Hier door zal uwe Eer, die hy kwam om te ſmyten,
Verbeetert zyn, ei! volg myn wille eenmaal op.

LUCRETIA.

Ik zouw bevreeſt zyn, dat de Donder op myn kop
Souw daalen, als ik my ging met die Schelm verbinden,
Of dat de Aarde my zouw Leevende verſlinden,
Dit Hof inſtorten, See, verbolgen af en aan
Dit Land beëbben, en geen Dyk zulks teegenſtaan.

KAREL.

Hoe nu? hebt gy my niet nog ſtraks uw Woord gegeeven?

LUCRETIA.

ô Ja, Heer Hertoog; maar op 't zien van Hem zo beeven
En ſchrik ik, 't gruwelſtuk verbaaſt my, ach! myn Heer
Moet ik zo duur, helaas! herſtellen juiſt myn Eer.

KA-

KAREL.

Stel u te vreên, en laat uw zaak myn zorg bevoolen.

LUCRETIA.

Dewyl ik moet, wel aan, ik zal dan!

KAREL *ſtil in hem zelfs ſpreekende.*

„ Het verhoolen
„ Beſluit van my, is nog aan beide onbekent;
„ Maar zien zy 't Vonnis eens verrigten, zal het end
„ Aan deeze Vrouw doen zien, hoe wy het Regt waardeeren,
„ Waar in wy te gelyk Regt ſchaffen, en haar Eeren.

NERONIUS.

De Vorſt ſchynt binnens mond te ſpreeken, is 'er iet?

KAREL.

Ik denk, om 't Huwelyk te ſluiten.

NERONIUS.

Vorſt, gebied
Hoe uw begeerten is, dat zulks zal moeten weezen;
Al wat gy wilt, dat ik die Schoone, waard gepreezen,
Zal maaken, wil ik graag zo doen op uw bevel,
Dies zegt maar, Vorſt, hoe gy wilt dat het weezen zel.

KAREL.

Myn wil is, dat men nog dees dag 't Kontrakt zal ſchryven,
En dat die 't langſte leeft, in het bezit zal blyven
Van alles, wat die geen die 't eerſte ſterft, nalaat,
Zo erft, die 't langſte leeft, des anderens goet en Staat;
Dees billykheid, kan geen van beide teegenſpreeken.
Dies geeft elkaâr het Woord op deeze Voet.

NERONIUS.

Ten teeken
Van myn hart, zo geef ik dees goude Ring op Trouw
Aan u, myn waarde Bruid, en haaſt aanſtaande Vrouw.

LUCRETIA.

Ik neem ze aan, dewyl de Vorſt dit kan behaagen;
Maar 'k had ze liever nooit op zo een wys gedraagen.

NE-

NERONIUS.

Bedaar Mevrouw, gy zyt myn Bruid, ſtel u geruſt;
Uw tooren werd wel haaſt in 't Egte bed gebluſt.

KAREL.

Kom, laat ons gaan, en tot de Stacie 't geen beryen
Dat nodig is.

NERONIUS.

Ik zal naar binnen u gelyen
Vrouw Bruid.

KAREL.

Gy Dienaars, gaat, en haalt me onderwyl
Eens twee Getuigen, met d'Amptſchryver, in der yl,
Op dat dit Huwelykscontrakt zo werd geſchreeven,
Als ik haar beide heb te kennen ſtraks gegeeven.

Einde van het vierde bedryf.

VYFDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

KAREL, NERONIUS, LUCRETIA, ADELHART, NOTARIS, KLERKEN, *Gevolg van den Hertoog en Landvoogt, Trawanten, &c.*

KAREL.

IS alles klaar, de Bruid in Stacie al gekleed?
Het Huuwelykscontrakt geschreeven, en gereed
Tot teekenen? zo kan men voort gaan met het Trouwen.

NOTARIS.

ô Ja, myn Vorst.

KAREL.

Wel nu, myn Landvoogt, deeze Vrouwen
Zyt gy als nog bereid te neemen in den Egt?

NERONIUS.

Zeer gaaren.

KAREL.

Laat my zien, hoe dit Geschrift dan legt.

NOTARIS.

Is 't u behaagen Vorst, dat ik het u voorleezen?
Het zal van Woord tot Woord wel na u meening weezen.

KAREL.

Wel leest het, luister toe, myn heele Hofgezin,
En draagt Getuigen van het geene daar staat in.

NOTARIS, *beginnende te Leezen.*

„ Op huiden...

KAREL.

Leest geen slenter; maar de zaaken.

Aan weerzy (door 't gezag des Hertoogs) *zaam gehuuwt*,
Met welke daat *de eer der Vrouw* den *Landvoogt* boetten.
Toont *Karel* verder hoe hy voor de *Boosheyt gruuwt*,
En tot *voldoening* van het *Recht*, legt *voor de voetten*,
Het *hooft* des *Landvoogts*, die men *in de kist* hier ziet,
En de *ontstelde Vrouw* by *Erf* zyn *Rykdom* liet.

NOTARIS *verder Leezende.*

„ De Bruigom komt zyn Bruid, de Bruid aan hem te maaken,
„ By eerſt aflyvigheid, wat zy bezitten; Goud,
„ Juweelen, Geld, en Land, en alles wat men houwt
„ Voor vaſt of roerent goed, by Huwelyk bekoomen
„ Of Erffenis, hoe het zy, niets ietwes, uitgenoomen
„ De Ligetime alleen, blyft voor haar Naaſten vry,
„ Naar's Lands gebruik; maar al de reſt moet hy of zy,
„ Als wettig Erfgoed van den Overleed'nen beuren,
„ En niemand, wie het zy, vermag ze ooit te ſteuren
„ In 't vry bezit, wyl deeze Voorwaard ſteeds houd ſtand,
„ En onverbreeklyk is, naar 't Trouwregt van dit Land
„ Dies moet Naamaagen, ja zelfs Ouders hier voor buigen,
„ 't Geen dus paſſeert, voor my Notaris en Getuigen.

KAREL.

Wel nu, wat zegt gy Bruid en Bruigom? vint gy 't goet?

LUCRETIA.

Wat zal ik zeggen? Ja; dewyl 't zo weezen moet.

NERONIUS.

Ik ben te vreên, en zal dees Trouwbeloften houwen.

KAREL.

Zo haalt de Prieſter hier, om deeze twee te Trouwen
Terwyl gy weederzyds zult teekenen dit blad.

Adelhart gaat hem haalen.

TWEEDE TOONEEL.

Dezelve Perſonagies, uitgezondero Adelhart.

NOTARIS.

Heer Bruigom, teeken eerſt.

Hy teekent.

En nu de Bruid, kom, wat,

Wees

Wees niet beteutert; ſchryf u Naam, wat zou dit weezen?

Zy teekent.

LUCRETIA.

Zy ſtaat, al is ze ſlegt.

NOTARIS.

Men kan het egter Leezen.
Getuigen, nadert nu, en ſchryft uw Naamen meê.

KLERKEN.

Als 't u gelieft, myn Heer, wy ſtaanen hier al ree.

Zy teekenen.

NOTARIS.

't Is wel, gaat maar na huis.

KAREL.

Laat deeze twee beſchenken
Met Ipocras en Wyn, en op dat zy gedenken
Aan deeze Bruiloftsdag, geef ik, Getuigen, u
Dit Goud.

KLERKEN.

Hebt dank, ô Vorſt! wy gaan van hier.

NOTARIS.

Hoe nu?
Vergeet gy deeze Bruid en Bruigom heil te wenſchen?

KLERKEN.

Myn Heer, dit Goud maakt ons de blydſte aller menſchen,
De vreugd deed onze pligt vergeeten; ei! verſchoon
Die Mifflag; onze wenſch is, dat de groote Goôn
Haar geeven, 't geen het nuſt voor beide gaar mag weezen.

NOTARIS.

Dat is een korte wenſch; maar waard te zyn gepreezen.

KAREL.

Ik vind zulk wenſchen goet, en voeg geen woord daar by.

Alle te gelyk.

Wy alle wenſchen meê al wat haar 't beſte zy.

NERONIUS.

Heb dank, ô groote Vorſt! met al uw Edellieden
En mindere Hofſtoet, die uw hart tot ons komt bieden
Met zulk een Huw'lykswenſch, de waardigſte van al
Wat wenſchlyk is.

KAREL.

Wie daar?

DERDE TOONEEL.

Dezelve Perſonagies, waar by Adelhart inkomt.

ADELHART.

De Prieſter, die haar zal
Verbinden, ſtaat gereed, ô Vorſt! op uw begeeren,
Om in te treeden.

KAREL.

Gy kond naar uw huis toe keeren
Notaris, met uw Knegts: men laat de Prieſter in,
Op dat men deeze Trouw ten eerſten maar begin.

VIERDE TOONEEL.

KAREL, NERONIUS, LUCRETIA, PRIESTER, ADELHART, *Hofſtoet en Trawanten.*

PRIESTER.

Wat is des Hertoogs wil.

KAREL.

Dat gy dit Paar zult Trouwen,
En in het korte haar het Formulier voorhouwen.

PRIESTER.

Wel aan: treed herwaarts dan gy Landvoogt met uw Bruid.

„ Het Huwelyk, ingeſteld van Gode zelfs, beduit
„ Een Staat waar toe gy haaſt nu meê zult zyn verbonden,
„ Die onverbreeklyk is; ten zy door ſnoode zonden:
„ De Lieſde wederzyds moet Trouw gevestigt zyn,
„ Ja Ouders moet men eêr verlaaten (ſchoon met pyn)
„ Dan dat men een van bei den anderen zouw haaten:
„ Het pryſlyk Huwelyk behouwt de grootſte Staaten:
„ Wiert nodig van 't begin in 't Paradys geägt,
„ En uit den eerſten Man een Eva voort gebragt,
„ Ten teeken, dat men moet elkanderen beminnen
„ In voor- en teegenſpoed, met hart, met ziel, en zinnen;
„ Den Man het Hoofd zyn, en den Vrouw als Onderdaan;
„ Naar geene Heerſchappy, door twiſt of tweedragt ſtaan:
„ Zyt gy gezint ook Bruid, en Bruigom, zo te Leeven?

LUCRETIA en NERONIUS.

„ Ja!

PRIESTER.

„ d'Omſtanders konnen hier getuigenis van geeven,
„ Dat geene hindernis dit Trouwen deed belet.
„ Dat dan den Bruigom aan de regterhand zig zet,
„ En geeft zyn Bruid de hand; zyt gy gezint te Leeven
„ Heer Landvoogt, als haar Man, in hulp en troost te geeven?

NERONIUS.

„ Ja!

PRIESTER.

„ En gy ook Bruid gezint u nederig en ſtil
„ Te draagen?

LUCRETIA.

„ Ja! om dat den Hertoog dit zo wil.

PRIESTER.

„ Zo bent gy beide dan nu vaſt aan een verbonden,
„ Door eene Trouw, die nooit, hoe 't gaat, moet zyn geſchonden;

Den

„ Den Heemel zeegent u, vereenigt Egte Paar,
„ En op dat hy verhoort ons beê, knielt beidegaar.
Zy knielen op een kuſſen, daar toe gelegt.
„ Op dat wy ons gebed den hoogen Heemel weiden.
Hy bid.
„ ô Egtinſtelder! laat geen ramp dit Huwelyk ſcheiden!
„ Maar laat uw zeegen zyn geſtadig op haar neêr,
„ Op dat zy Leeven, als Getrouwden, t'uwer eer.
„ Laat! laat haar Leeven eene reeks van Jaaren ſaamen,
„ En zy gezeegent zyn van u. Wy zeggen Amen.
Nu is myn werk verrigt, en ik wenſch u geluk,
Als Man en Vrouw.

NERONIUS.

Ik dank u alle, zie myn druk
Op 't onverwagſt gered, en met geluk bekroonen.

KAREL.

Gy Heeren, Edelliên, en mindere, om te toonen
Hoe my dit Huwelyk volkoomen heeft behaagt,
Myn wil is, dat gy zorg op 't allerſpoedigſt draagt,
Dat deeze Maar terſtond verſpreid werd door myn Staaten.
En wyl ik met myn Heer den Bruigom iets moet praaten,
Zo maakt u zelfs gereed, om met meêr pragts en praal,
Onwaardig niet te treên in deeze Bruilofts Zaal,
Myn wil is, deeze Trouw op 't ſtaatigſte te vieren.
En gy, Vrouw Landvoogdes, kond met uw Kamenieren,
Indien het u gevalt, naar eene korte tyd
Weêr koomen.

LUCRETIA.

Wel.

ADELHART.

Wy gaan, gelyk den Hertog zyt
Dees onverwagte Trouw, in 't openbaar verkonden.

KAREL.

Geleid Mevrouw.

LUCRETIA.

Ik ga; maar teegens dank gebonden.

VYFDE TOONEEL.

KAREL, NERONIUS.

KAREL.

NU is het zo ver wel, en deeze Vrouw voldaan;
Maar 't heilig regt nog niet, dat ongekreukt moet gaan.

NERONIUS.

Myn Vorst, wat wilt gy meér?

KAREL.

Dat gy door 't staal zult sterven,
En dees onnoz'le Vrouw uw Schat en Rykdom erven.

NERONIUS.

ô Heemel! boert de Vorst?

KAREL.

Ik boerten? neen, ô neen!
Gy aardsche bloedtieran, zult my nog door gebeên,
Nog meedelyden, nog myn oude gunst beleezen;
Ik wil in u doen zien, hoe dat een Vorst moet weezen
Regtvaardig, zonder gunst; waar een onnoz'le lyd,
Beschermer; dies u voort tot uwe dood bereid.

NERONIUS.

Genaa!

KAREL.

Hier valt genaa, nog gunst niet meér te hoopen,
Gy zult uw boosheid met den hals niet aârs bekoopen.

NERONIUS.

Myn Vorst, hoe nu zo vreed?

KAREL.

Verraader, vraagt gy dat?
Daar gy tot snoode Moord, en gruwelen uitgespat,
Een Vrouw onteerd hebt, en het regt trad met de Voeten,

En

En zouwt gy, helfſe Schelm, dit met den hals niet boeten?
Of meent gy dat ik ben zo wel ontaard, als gy?

NERONIUS.

ô Neen! ô Vorſt! maar onze Trouw, waar mede zy
Voldoening neemt, dagt ik die ſmetten uit zouw wiſſen.

KAREL.

Zo gy dat denkt zult gy u zelfs zeer ver vergiſſen.
Trawanten!

ZESDE TOONEEL.

KAREL, NERONIUS, *Trawanten.*

Brengt hem voort, waar't zand alreeds geſpreid,
En 't blok reeds vaardig ſtaat, en alles is bereid,
Om deeze Booswigt 't Hoofd van zynen romp te knotten.

NERONIUS.

ô Goôn! van Bruiloftszaal te treeden op Schavotten,
Wie had die ſlag verwagt? ik meenden dat ik was
Verſchoont en dat myn ſchult...

KAREL.

Voort zeg ik, gaat me ras,
Ik wil niet langer zien de ſlimſte aller Fielen.

NERONIUS.

Myn Vorſt! genaâ! ach! ziet uw Landvoogt nederknielen,
Op d'Oever van de Dood, ten zy uw gunſtig oor,
Een droeven Edelman, uw Landvoogt, geeft gehoor.

KAREL.

Ik laat u toe, hoe klaar uw ſchuld my is gebleeken,
Om tot uw onſchult; dog maar kort, nog eens te ſpreeken.

NERONIUS.

Zo ſchep ik moed, ô Vorſt! want uw barmhertigheid

Is groot, en ik beken myn boos bedreeven feit.
Maar ach! 't was door de Min, een hartstogt, te verſchoonen,
En had ik hoop gehad dat zy myn Min wouw kroonen
Met weedermin, ik had haar Man geſteld weêr vry,
En niet vermoord. En nu, myn Vorſt, terwyle zy
Vernoegen neemt, zy, die alleen my kwam beklaagen.
Ach! laat ik in haar Min afleeven al myn dagen,
Ik zal haar handelen als myn gelielde Vrouw,
Die ik van u myn Graaf, verkreeg door Egte Trouw,
Gy zult haar mogelyk de Ziel maar meêr beroeren,
Zo gy my onverwagt doet ſterven.

KAREL.

Hoeren
Te maaken van een Vrouw, paſt dit den Landvoogt dan?
En die dit wede ſtaat verkragtme, Moord me haar Man,
En ſchoon die ſnoodheid niet verhoolen is gebleeven,
Zouw 't een die ſtraffen kan, dien booswigt nog vergeeven?
Wat dunkt u? is het vreemt? dat die barmhertigheid
By my gekeurt wert voor een gruwel. Daar zulk feit
Begaan is, moet men ſtraf op 't allerſtrengſte geeven;
't Is uit: vertrek, gy zult geen uur meêr langer Leeven.

NERONIUS.

ô Heemel! moet ik voort, zo ſpyt my deeze Trouw,
Waar door tot Erfgenaam geſteld is deeze Vrouw;
Toen ik myn Luſt had voor de eerſte reis genooten,
Ach! waar ik wys geweeſt ik had haar toen geſlooten,
Zo had zy haar beklag niet aan den Vorſt gedaan,
Die juiſt of 't weezen wouw, kwam onverwagt hier aan.
My zal nu 't Bruiloftsbed (gelyk ik dagt) niet beuren;
Maar een vervloekte Byl my uit dit Leeven ſcheuren:
Wie had dit ooit gedagt? wie ooit zo 'n ſtraf gehoort?

KAREL.

Daar paſt nog tienmaal meêr op uw bedreeven Moord
En

En Vrouwekragt: vertrek; wilt u ter dood beryen.
Trawanten, toeft niet meêr, gaat hem ter ſtrafplaats lyen.

De Trawanten brengen hem weg.

ZEVENDE TOONEEL.

KAREL, *alleen.*

ZO moet de boosheid Loon ontfangen,
Geregtigheid ſteeds houwden ſtand;
Maar moeſt ik daarom juiſt verlangen,
Te zien myn Graaffelyk Zeeland?
Om myn geliefde Gunſteling
Te ſterven doen, door Byl of Kling.

Hem, dien ik had zo hoog verheeven,
Tot Loon van voormaals trouwe dienſt,
Der Landen heerſchappy gegeeven,
t'Onthalzen nu op 't onvoorzienſt.
ô Wonderlyke ommekeer!
Helaas! wat was die zaaken teer?

Een Held, een Gunſteling, een trouwen,
Een ſchrander Staatsbedienaar, die
Ik dagt, dat ik wel op mogt bouwen,
Ik egter hier zoo ſchuldig zie;
Dat (zo ik 't Regt voor billyk houw)
Hy ſterven moet om eene Vrouw.

Een Vrouw, wiens Eer door hem geſchonden,
En haar geliefde Man vermoord,
Ik om haar Eer met hem verbonden,
En ſtraks hem heb in 't bloed geſmoort.

De Waereld leer uit dit geval,
Hoe men het kwaad regt ſtraffen zal.

Nu zal ik aan die Vrouwe toonen
Haar twee onthalsde Mans by een,
En haar met Staat en Rykdom kroonen.
Daar komt zy nog als Bruid aantreên;
Zy, die door deeze harde ſlag,
Werd tweemaal Weduw op een dag.

AGTSTE TOONEEL.

KAREL, LUCRETIA, JOHANNA.

LUCRETIA.

Den Hertoog had gezegt, dat ik maar in zouw treeden,
Naa eene korte ſtond, en dat hy weinig reeden
Te zeggen had myn Man, in dit vertrek alleen;
Verſchoon dan dat ik kom vrymoedig binnen treên.

KAREL *tot Johanna.*

Heel gaaren: laat het Hof ook meê maar binnen koomen.

NEGENDE TOONEEL.

KAREL, LUCRETIA.

KAREL.

IK heb een wigtig ſtuk, Mevrouwe, voorgenoomen,
Die ik de Waerelt eens wil ſtellen in den dag.

LUCRETIA.

Ik ſchrik! waar of myn Man den Landvoogt weezen mag?

TIEN-

TIENDE TOONEEL.

KAREL, LUCRETIA, JOHANNA, ADELHART, *Gevolg van den Hertoog, Hovelingen*, JAN, KLAAS, *Trawanten, &c.*

JOHANNA.

Dewyl ik heb verſtaan uw wille, Vorſt, te weezen,
Dat al het Hofgezin intrad, zo zult gy deezen
Vrymoedigheid te goên, wel houden, dat ik haar
By een ging roepen, en inleiden al te gaar.

KAREL.

Dit was myn wil, dies hebt gy niet het minſt te ſchromen.

LUCRETIA.

Ik zie hier elk, maar niet myn Man, den Landvoogt koomen.

KAREL.

Die is niet ver van hier.

LUCRETIA.

Ach Heemel! wat zal't zyn?
Weêr een bedroefde Rol, en Treurſpel, laas! voor myn.

KAREL.

Gy Heeren, Dames, en gy mindere Hovelingen,
Gy zaagt hoe deezen dag, in d'Egtenſtaat ontfingen,
Twee eerſtgehuuwden, 't was myn Landvoogt, deeze Vrouw.
Gy weet hoe ik voor af bedong, eer deeze Trouw
Zyn voortgang nam, dat die het langſte kwam te leeven,
Door 't erfregt ſchat en goet zouw werden prompt gegeeven;
Dit komt die Vrouw toe, en of gy het niet en wiſt,
Schuift op 't tapyt, daar legt myn Landvoogt in de Kiſt.

Den onthalſten Landvoogt in een Kiſt, met zyn Adelyk Wapen daar boven, wyl alles in zwarte rouw behangen is.

LUCRETIA.

Helaas! op dit gezigt begin ik weêr te beeven!

KAREL.

'k Heb u, en 't heilig Regt voldoening moeten geeven;
Nu zyt gy bei voldaan.

LUCRETIA.

Ach! moeſt ook deeze weêr,
Na hy my had getrouwt, dus ſterreven, myn Heer?
Hebt gy my daarom' Vorſt, in d'Egtenſtaat verbonden,
Om hem?..

KAREL.

Herdenk, hoe dat uw Eere was geſchonden,
Uw Man vermoort...

LUCRETIA.

Het is wel waar, ik zulks beken
Dat ik op 't allerſnoodſt van hem geſchonden ben;
Maar hy had reeds berouw van zyn bedryf gegeeven;
En ik dagt, op uw wil, met hem in d'Egt te Leeven,
Een menſch kan dwaalen, ach! miſſchien had ik ook ſchult.

KAREL.

Zo gy ooit ſchuld had, hebt gy 't nu, uit ongedult,
Wyl gy den Moorder van uw Man ſchynt voor te ſpreeken.

LUCRETIA.

Wat Vrouw verſchrikt niet, of wat harte zouw niet breeken,
Op zulk een Treurſpel? een onthalſte in een Kiſt,
Op 't alleronvoorzienſt, daar ik niet 't minſt van wiſt.
Ach Heemel! ſtaat my by, en wilt my onderſchraagen,
Ik ben niet magtig, al die rampen meêr te draagen.

KAREL.

Bedaar, vertrouwt, naaſt God, u t'eenemaal op myn,
Ik zal wel niet uw Man; maar uw Beſchermvorſt zyn,
Gelyk ik door myn wil reeds blyken heb gegeeven;
Maar treurt niet, om dat is dien ſnooden uit het Leeven,

Uw

Uw eerſte Man, zo gy die ooit kon weederzien,
Zouw met veel billykheid u deeze klagt verbiên,
En tot een klaar bewys van 't geen ik kom te zeggen,
Verſchuift eens dit Tapyt, daar zult gy hem zien leggen.

Goethart legt in een Kiſt, wyl alles meede in diepe Rouw omhangen is.

LUCRETIA.

Ach Heemel! ach! ik ſchrik! zyt gy 't myn waarde Man?
Zo vaak door my beſchreid? ach! groote Heemel! kan
Ik zien dit doode Lyk van Goethart voor myn oogen!
Wat trouweloosheid heeft my tot de Trouw bewoogen?
Met uwe Moorder? Man, vergeef my dit beſtaan:
'k Heb 't niet gewillig; maar uit dwang, helaas! gedaan;
Dog had ik Trouw geweeſt, zo had nooit dwang die kragten:
'k Was Eerloos, Trouweloos, toen ik in myn gedagten
Dat nam; maar ach! helaas! ik was een teed're Vrouw,
Die overſtelpt om u, vol droefheid was en rouw;
Myn brein dat maalden, ach! ik had verkeerde zinnen,
U moeſt ik, waarde Man, voor eeuwiglyk beminnen:
Hem haaten, als in 't eerſt; maar neen, ik haat hem nog,
Die Moorder was van u, en my door vals bedrog
Miſleiden: Heemel! vraak! maar ik heb vraak erlangen;
Den Hertoog deed my Regt, hem zyne ſtraf ontfangen.
Ach! waarde Man! zo gy kunt hooren, of zo niet;
Maar uit des Heemels Troon, uw Ziel op d'Aarde ziet.
Zo...

JOHANNA.

Ach! ach! zy zwymelt, en ſchynt wel flaauw te werden.

ADELHART.

Geen wonder; houwt haar vaſt, wie zouw dat konnen herden?

De Dames en Gevolg onderſteunen haar.

Die arme Vrouw, die heeft ontfangen ſlag op ſlag,
Verloor haar Eer, en wiert tweewerf Weeuw op dees dag.

KAREL.

Dit laaſte is nogtans niet, om haar te doen treuren;
Maar om dat zy het Regt en haar voldaan zouw keuren,
En wyl zy op 't gezigt van haare Man, beleid,
Dat myne Landvoogts Dood is een Regtvaardigheid,
Zo houwde ik my te vreên: alleen, ô Borger Vrouwen!
Zo is 't my leed, dat gy hebt Goethart niet behouwen;
Dien vroomen Man is dood: ik kan wel geld en Eer
U geeven, als gy ziet; maar uwe Man niet weêr,
Dies is de ſtraffe, die myn Landvogt deeden ſneeven,
Nog veel te klyn, wyl zy 't verlooren niet kan geeven;
Maar al wat menſchlyk is, dat is door my gedaan,
Gy hebt vereiſchte vraak, en zult daar by ontfaân
De Schatten Rykdom, van myn Landvoogt nagelaaten.
Dit wil ik dat men voort bekent maak, al myn Staaten
En Landen door, op dat een ieder weeten, hoe
Dat ik het Regt waardeer, en ſtraft die iets misdoe.

ADELHART.

ô Vorſt! uw wil geſchie.

LUCRETIA, *weeder bekomende.*

Ik danke uw beleid.

ADELHART.

Wy danken, neffens haar, uw ſtraffe ſchranderheid,
Die vry een Spiegel ſtrekt hoe Vorſten Regt Regeeren,
Wen dwang, en tiranny, de Borgers overheeren.

KAREL.

Zyn Wapen dat daar hangt en praalt, moet meê in 't graf.
Trawanten! kom terſtond, en neem dat ſchielyk af;
Myn oog ontſtigt zig, dat die booze koſte roemen,
Op afkomſt, en geſlagt, en zig van Adel noemen,
Slaat het aan ſtukken, leg de ſpaanders in de Kiſt,
Op dat zyn Tytel, met zyn dood werd uitgewiſt;
Al 't overig werd die Vrouw van geld en goed gegeeven;
Maar 't Adelyk Wapenſchild, voor die zo Goddeloos Leeven,

Als

Als hy gedaan heeft, is een gruwel voor myn oog.

EEN DER TRAWANTEN.

Vat gy 't van onderen, ik zal het van om hoog
Afligten.

EEN ANDER TRAWANT.

't Is al los.

JAN en KLAAS, *te gelyk.*

Wel slaan wy 't dan aan stukken.

Het Wapen afgenomen zynde, werd aan stukken geslagen, en alzo in de Kist van den Landvoogt gelegt.

KAREL.

Hier spiegele zig elk, om niemand te verdrukken,
Wyl grootheid, nog gezag (door boosheid overmast)
Ontzien werd; maar gestraft, als op zulk euvel past.

ADELHART.

Ziet daar, een Vrouw geëert, te voren snood geschonden,
Een Landgebieder, door het staal naar Stix gezonden;
Zyn glorie, Adeldom, verbroken, in zyn Kist
Gelegt; wyl met die sinaad zyn naam werd uitgewist.

LUCRETIA.

Men roemt den Hertoog, die dit vonnis heeft gegeeven.

EEN DER TRAWANTEN.

Ons werk dat is verrigt.

Zy hebben gedaan met de stukken in de Kist te steeken.

Alle te gelyk.

Lang moet den Hertog Leeven!

KAREL.

Men neem de Lyken weg, en breng den Landvoogt stil
Op 't Kerkhof; maar haar Man die zal men ('t is myn wil)
Op 't allerheerelykst, ten Grave gaan geleiden.

EEN DER TRAWANTEN.

Wy gaan, om 't nodige terstond te doen bereiden.

ADEL-

ADELHART.

Zo toont den Heemel, hoe hy voor onnoz'le waakt,
En zelfs een Dwingeland tot een geſtrafte maakt;
Hoe hy het Moorden ſtraft, en Vrouwen Eere ſchennen,
Gelyk elk, wie het ziet, moet uit dit Stuk bekennen.

Einde van het Vyfde en laaſte Bedryf.

BLADWYZER

Van het

EERSTE DEEL.

CEZAR'S DOOD, eerſte bedryf, Pag: 1
Tweede —— 20
Derde —— 39
Vierde —— 59
Vyfde —— 79
Op de vyf bedryven van Cezar's dood. 104

JUDOCHIA, eerſte Bedryf, 105
Tweede —— 122
Derde —— 138
Vierde —— 158
Vyfde —— 175

GESTRAFTE BOOSHEID, eerſte bedryf, 197
Tweede —— 214
Derde —— 225
Vierde —— 242
Vyfde —— 258

DRUKFEILEN,

Van het eerſte deel, dus te verbeeteren.

	Staat			Leeſt.
Pag:	10	Regel	3 d'allerkuſte	d'allerkuiſte.
	14		2 Vriende my	Vriende wy.
	16		10 maar myn	naar myn.
	20		1. Toneel	1. Tooneel
	21		2. Toneel	2. Tooneel
	20		7 alle ſtaatu	ſlaaten
	69		18 dat ſchrirt	ſchrift
	83		7 myu ziel	myn ziel'
	92		25 Gisceroos	Ciceroo's
	93		23 zonw myne	zouw myne
	149		14 ik was ras	ik wat ras.
	161		9 wat nu de	wat na de
	170		10 die ik pleegt	die ik pleeg
			3 Edochia	Eudochia
	171		2 hy weent	ei! weent
	172		18 en ik ligt	en ik was ligt
	173		3 als ik die dood	als ik die doode
	176		7 vreeſt vry my	vreeſt vry myn
	178		4 is dan jeuſt	is dat jeuſt
	179		4 Raadsmau	Raadsman
	184		5 maar 't was	maar het was
	185		18 verdteeven	verdreeven
	203		23 zlg	zig
	205		3 myu heer	myn heer
			5 geſmeeten	geſmeeten
			10 ſtras	ſtraf
	206		28 zo hy die ſchnld	zo hy ſchuld
	217		24 daaar	daar
			27 te veezen	vreezen
	229		26 en nu myn	en u myn
	248		gevolg vun	gevolg van
	249		12 geſnien	geſchien

DRUKFEILEN.

253	5 hooſd	hooft
254	gevolg van den	gevolg van den
255	5 omhelzen	omhelzen
259	19 uitgezondero.	uitgezondert.
263	5 iainp	rainp.

De overige drukfouten, die by het afdrukken van het Werk 'er verder mogte ingeſloopen weezen, verzoeke dat de goetgunſtige Leezer zelfs verbeeteren, en onder anderen, de Rol van Theodoſius, pag: 144 en 145, daar by abuis eenig verſchil in de ſilabes begaan is